



جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

تحلیل سیاست‌های سطح کلان حوزه صنعت، معدن و تجارت کشور بر اساس اسناد بالادستی

گزارش پشتیبان چهارم طرح تدوین سند سیاست‌های صنعتی ایران در افق ۱۴۰۴

ویراست دوم

خرداد ماه ۱۴۰۰



مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی

WWW.ITSR.IR



معاونت طرح و برنامه
دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی



فهرست مطالب

۱	مقدمه	۷
۲	تحلیل اسناد بالادستی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت	۹
۱-۲	روش‌شناسی تحلیل تم اسناد سیاستی	۱۰
۲-۲	جمع‌بندی: استخراج کلیدواژه‌های کلیدی سند	۳۹
	پیوست‌ها	۴۰
۴۰	پیوست ۱- سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن	۴۰
۴۱	پیوست ۲- سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل	۴۱
۴۲	پیوست ۳- چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی	۴۲
۴۳	پیوست ۴- سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی	۴۳
۴۴	پیوست ۵- سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت	۴۴
۴۵	پیوست ۶- سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی	۴۵
۴۶	پیوست ۷- سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف	۴۶
۴۸	پیوست ۸- سیاست‌های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات	۴۸
۴۹	پیوست ۹- سیاست‌های کلی نظام در اشتغال	۴۹
۵۰	پیوست ۱۰- سیاست‌های کلی آمایش سرزمین	۵۰
۵۲	پیوست ۱۱- سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی	۵۲
۵۴	پیوست ۱۲- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	۵۴
۵۶	پیوست ۱۳- سیاست‌های کلی علم و فناوری	۵۶
۵۹	پیوست ۱۴- سیاست‌های کلی «برنامه ششم توسعه»	۵۹
۶۳	پیوست ۱۵- سیاست‌های کلی «محیط زیست»	۶۳
۶۴	پیوست ۱۶- بیانیه گام دوم انقلاب	۶۴



۱ مقدمه

سند «سیاست‌های صنعتی ایران در افق ۱۴۰۴» شامل مجموعه کاملی از الزامات، اهداف، ابزارهای و نیازمندی‌های سیاستی بخش صنعت، معدن و تجارت کشور است که در چارچوبی نظام‌مند همه سطوح یک نظام سیاستگذاری پویا و منحصربفرد را شامل می‌شود. این سند با مشارکت جمعی بالغ بر ۱۰۰۰ نفر از خبرگان حوزه‌های مختلف سیاست صنعتی، معدنی و تجاری کشور در بخش‌های حاکمیتی و خصوصی، در قالبی موجز تدوین شده، مضاف بر اینکه گزارش‌های پشتیبان نسخه اصلی سند در سه سطح اسناد سطح کلان، بین‌بخشی و بخشی بر اساس اجزای مدل محتوایی تدوین سند (شکل ۱)، ارائه شده است. گزارش‌های پشتیبان سطح کلان سند به شرح ذیل طبقه‌بندی و گردآوری شده‌اند:

۱. گزارش مبانی نظری سیاست‌های صنعتی ایران در افق ۱۴۰۴

۲. گزارش بررسی وضعیت ایران از منظر شاخص‌های بین‌المللی

۳. گزارش ترازایی تجربه‌های سیاستگذاری صنعت، معدن و تجارت در کشورهای منتخب

۴. گزارش تحلیل سیاست‌های سطح کلان حوزه صنعت، معدن و تجارت کشور بر اساس اسناد بالادستی

۵. گزارش روش‌شناسی و هدف‌گذاری کمی اهداف سطح کلان صنعت، معدن و تجارت کشور

لذا گزارش حاضر مجموعه چهارم از گزارش‌های پشتیبان سند سیاست‌های صنعتی ایران در افق ۱۴۰۴ است که به منظور تحلیل سیاست‌های سطح کلان کشور در حوزه صنعت، معدن و تجارت بر اساس اسناد بالادستی موضوعه طراحی شده و در تلاش است تا چارچوب مشخصی برای تدوین الزامات فرابخشی کشور در این حوزه تدوین و ارائه نماید. این چارچوب که مبتنی بر شناسایی مسائل اساسی کشور در خصوص اجرای اهداف سیاستی بخش صنعت، معدن و تجارت شکل گرفته در تلاش است تا با استفاده از تحلیل اسناد بالادستی کشور در شش حوزه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فناوری، حقوقی و

زیست محیطی، الزامات برنامه‌های سیاستی بخش صنعت، معدن و تجارت را تشریح و در تلفیق با گزارش پشتیبان پنجم، با استفاده از رویکردی پایین به بالا، دستیابی به اهداف سطح کلان این اسناد را تبیین نماید.



شکل ۱-۱. چارچوب محتوایی تدوین سند سیاست‌های صنعتی ایران در افق ۱۴۰۴

بدین ترتیب گزارش حاضر در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول به بررسی اسناد بالادستی موضوعه پرداخته شده به گونه‌ای که محتوای مرتبط با الزامات بافتار صنعت، معدن و تجارت از آن‌ها استخراج شده است. در بخش دوم روش‌شناسی تحلیل محتوایی با اتخاذ رویکرد تحلیل محیط سطح کلان (فرابخش) ^۱ PESTEL، تبیین گردیده و با استفاده از این روش‌شناسی، محتوای اسناد تحلیل شده و با شناسایی و یافتن عبارات‌های سیاستی هم‌ارز و دسته‌بندی مفهومی آن‌ها، کلیدواژه‌های سطح کلان احصا شده‌اند و نهایتاً در شش حوزه سیاستی سطح کلان طبقه‌بندی گردیده است.

۲ تحلیل اسناد بالادستی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت

در این گزارش به منظور استخراج کلیدواژه‌های اسناد بالادستی در بافتار صنعت، معدن و تجارت کشور، به بررسی محتوای اسناد بالادستی موضوعه که در آن‌ها ردپایی از الزامات سطح کلان بخش صنعت، معدن و تجارت مشاهده می‌شود، پرداخته شده است.^۲ بدین ترتیب فهرست اسناد مورد بررسی در این گزارش مشتمل بر موارد زیر خواهد بود:

۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن (ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳)
۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل (ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳)
۳. چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی (ابلاغی ۱۳۸۲/۸/۱۳)
۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی (مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۲)
۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (مصوب ۱۳۸۴/۰۵/۲۲ و ابلاغی ۱۳۹۱/۰۹/۲۹)
۶. سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی (ابلاغی ۱۳۸۵/۴/۱۲)
۷. سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف (ابلاغی ۱۳۸۹/۴/۱۴)
۸. سیاست‌های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۱)
۹. سیاست‌های کلی نظام در اشتغال (ابلاغی ۱۳۹۰/۴/۲۸)
۱۰. سیاست‌های کلی آمایش سرزمین (ابلاغی ۱۳۹۱/۹/۲۱)
۱۱. سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی (ابلاغی ۱۳۹۱/۱۱/۲۴)
۱۲. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (ابلاغی ۱۳۹۲/۱۱/۳۰)
۱۳. سیاست‌های کلی علم و فناوری (ابلاغی ۱۳۹۳/۶/۲۹)
۱۴. سیاست‌های کلی «برنامه ششم توسعه» (ابلاغی ۱۳۹۴/۴/۹)

1. Political, Economical, Social, Technological, Environmental and Legal (PESTEL)

۲. شایان ذکر است مفاد مرتبط با الزامات سطح کلان بخش صنعت، معدن و تجارت در هر یک از اسناد نامبرده در پیوست‌های گزارش ارائه شده‌اند.

۱۵. سیاست‌های کلی «محیط زیست» (ابلاغی ۱۳۹۴/۸/۲۶)

۱۶. بیانیه گام دوم انقلاب (ابلاغی ۱۳۹۷/۱۱/۲۲)

به منظور شناسایی و تحلیل موضوعات سیاستی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت، از روش تحلیل تم^۱ استفاده شده است. روش‌های دیگری همچون فراتحلیل^۲ و نظریه داده بنیاد^۳ نیز از جمله روش‌هایی هستند که قابلیت تحلیل اسناد توسط آن‌ها وجود دارد. اما دلایل استفاده از روش تحلیل تم از میان روش‌های فوق عبارتند از:

- کیفی بودن روش و تناسب گام‌های تحلیلی آن با هدف گزارش
- سادگی و عملیاتی بودن گام‌های روش در پاسخ به نیاز موجود
- نظرسنجی و مشورت با خبرگان روش‌شناسی و تأیید روش توسط آن‌ها برای تحلیل اسناد

۱-۲ روش‌شناسی تحلیل تم اسناد سیاستی

تحلیل تم یکی از روش‌های پژوهش کیفی است که برای ترجمه‌های تفسیری^۴، روایت‌های بنیادی^۵ یا ایجاد تئوری با بهره‌گیری از یکپارچه‌سازی و مقایسه یافته‌ها یا استعاره‌های مطالعات کیفی مختلف، استفاده می‌شود. همچنین تحلیل تم به معنای جمع‌آوری و تفکیک یافته‌ها، آزمایش آن‌ها، شناخت ویژگی‌های ضروری و در برخی موارد، ترکیب پدیده‌ها به یک کلیت تغییر یافته است [۱]. در فرایند تحلیل از رهنمودهای نوبلیت و هیر^۶ به منظور هدایت روش علمی تحلیل تم پیروی شده است [۲]. گام‌های تحلیلی این تحقیق برای استخراج و استنتاج اجزا به شرح زیر است [۳]:

۱. جمع‌آوری و بررسی یافته‌ها

۲. شناسایی ارتباطات میان بررسی‌های انجام شده و خلاصه‌سازی نتایج

۳. تفسیر و ترجمه

۴. ارائه نتایج تلفیق‌های به عمل آمده

مراحل انجام تحلیل با استفاده از روش تحلیل تم به شکل ۱-۲ زیر خواهد بود:

1. Thematic Analysis
2. Meta analysis
3. Grounded theory
4. interpretive translations
5. ground narratives
6. Noblit & Hare



شکل ۲-۱. مراحل تحلیل اسناد با استفاده از روش تحلیل تم

گام های تحلیلی این تحقیق برای استنتاج موضوعات سیاستی به شرح زیر است:

۱. جمع آوری و بررسی یافته ها: بدین منظور محتوای مرتبط با الزامات بخش صنعت، معدن و تجارت از هریک از اسناد سیاستی استخراج شده است.
 ۲. شناسایی ارتباطات میان بررسی های انجام شده و خلاصه سازی نتایج: در این گام ابتدا مؤلفه هایی برای بررسی هریک از اسناد شناسایی شده است. بر اساس ابعاد تحلیل PESTEL این مؤلفه ها، مشتمل بر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری، زیست محیطی و حقوقی تعیین شده اند. سپس ماتریسی از اسناد و مؤلفه های شناسایی شده آن ها ایجاد شده است. به گونه ای که محتوای مرتبط با هریک از مؤلفه ها از اسناد مورد بررسی استخراج شده است.
 ۳. تفسیر و ترجمه: در این گام اجزایی که در اسناد مختلف با یکدیگر، هم ارز می باشند شناسایی شده و در ماتریسی نمایش داده شده اند.
 ۴. ارائه نتایج تلفیق های به عمل آمده: در گام آخر تمامی اجزای هم ارز در تمامی اسناد شناسایی و تحت موضوعات سیاستی، دسته بندی شده اند.
- در ادامه هریک از گام های تحلیل اسناد به صورت تفصیلی توضیح داده شده است. البته همانطور که پیش از این اشاره شد، نتایج گام اول با توجه به تفصیل آن در پیوست های گزارش ارائه شده است و در این بخش تنها گام های تحلیلی و استنتاجی آورده شده است.

۱-۲ شناسایی ارتباطات موضوعی و خلاصه‌سازی نتایج

در این گام، بررسی‌های انجام‌شده در گام ۱ در قالب جدول ۲-۱ ارائه شده است. براساس تحلیل PESTEL مؤلفه‌های اصلی تأثیرگذار بر بخش صنعت، معدن و تجارت، ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری، زیست محیطی و حقوقی تعیین شده‌اند. لذا تلاش شده است تا موضوعات سیاستی موجود در هریک از اسناد، به یکی از شش مؤلفه نام برده شده ارتباط داده شوند. همچنین تفکیک موضوعات سیاستی مطروحه به لحاظ الزام ایجاد شده، ابزارها و راهکارهای سیاستی و اهداف سیاستی انجام شده است.

جدول ۲-۱. خلاصه‌سازی نتایج بررسی اسناد سیاستی (گام ۲)

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱	سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن	اقتصادی - فناوری	اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی	ارتقاء سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فرآوری شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی.	اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فرآوری شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی.	ارتقاء سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی
۲		اقتصادی - اجتماعی	رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته	تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته.	تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد	رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته
۳		فناوری	زمین شناسی	تقویت خلاقیات و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین و ارتقاء سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور.	تقویت خلاقیات و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین و ارتقاء سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین شناسی بنیادی و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش	بهره برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور
۴		سیاسی - فناوری	علوم و فنون زمین	سیاست گذاری و اطلاع رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین	سیاست گذاری و اطلاع رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین	توسعه و تقویت علوم و فنون زمین

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۵	سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل	اقتصادی - سیاسی	بازار حمل و نقل بین‌المللی	دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی	-	دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی
۶		اقتصادی - فناوری	افزایش بهره‌وری	افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش‌های حمل و نقل و مدیریت منابع انسانی و اطلاعات.	پیشرفت و بهبود روش‌های حمل و نقل و مدیریت منابع انسانی و اطلاعات.	افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی
۷		اقتصادی - اجتماعی	توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل	توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با توجه به نکات زیر: نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها. آمایش سرزمین. ملاحظات دفاعی امنیتی. سودآوری ملی. موقعیت ترانزیتی کشور. تقاضا.	نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها. آمایش سرزمین. ملاحظات دفاعی امنیتی. سودآوری ملی. موقعیت ترانزیتی کشور. تقاضا	توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل
۸		اقتصادی	جذب سرمایه و گسترش پوشش بیمه	فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش (حمل و نقل).	فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش (حمل و نقل)	توسعه بخش حمل و نقل
۹	سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی	فناوری - اقتصادی - زیست محیطی	نظام جامع حمل و نقل با اولویت حمل و نقل ریلی	ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت دادن به حمل و نقل ریلی و با توجه به جهات زیر: ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی. کاهش شدت مصرف انرژی. کاهش آلودگی زیست محیطی. افزایش ایمنی. برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.	ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت دادن به حمل و نقل ریلی	برآورده سازی ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی. کاهش شدت مصرف انرژی. کاهش آلودگی زیست محیطی. افزایش ایمنی. برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.
۱۰		اقتصادی - اجتماعی	امنیت غذایی، رفاه، رفع فقر و فساد و تبعیض	جامعه ایرانی: برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب	-	برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب
۱۱		اجتماعی	تعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن	جامعه ایرانی: فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن	-	متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن
۱۲	سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی	اقتصادی - فناوری	جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ی آسیای جنوب غربی	جامعه ایرانی: دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.	تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، ارتقاء نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.	جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)
۱۳		فناوری - اجتماعی	دانش پیشرفته و تولید علم و فناوری	جامعه ایرانی: برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی و تولید ملی	متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی و تولید ملی	برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۴	سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی	اقتصادی - حقوقی	اصلاح ساختار مالی تسهیلات	اصلاح ساختار سازمانی بانکها در جهت افزایش کارایی، کاهش هزینه‌ها و روان تر شدن عملیات و خدمات. اصلاح ساختار مالی در جهت کفایت سرمایه با توجه به استانداردهای جهانی و کاهش بدهی‌های دولت. عادلانه کردن سود تسهیلات با رعایت موازنه بانکداری اسلامی، رقابتی کردن فعالیت‌ها با هدف رونق سرمایه گذاری، اشتغال و تولید	اصلاح ساختار مالی در جهت کفایت سرمایه با توجه به استانداردهای جهانی عادلانه کردن سود تسهیلات با رعایت موازنه بانکداری اسلامی رقابتی کردن فعالیت‌ها	کاهش بدهی‌های دولت رونق سرمایه گذاری، اشتغال و تولید
۱۵		اقتصادی - حقوقی	اصلاح نظام مالیاتی	اصلاح نظام مالیاتی به منظور توسعه رفاه عمومی، رونق تولید و سرمایه گذاری و برقراری عدالت مالیاتی از طریق ترویج فرهنگ مالیاتی، ارتقاء اعتقاد عمومی، ساده سازی و شفافیت، با تاکید بر مالیات بر ارزش افزوده و به حداقل رساندن معافیت‌های مالیاتی	اصلاح نظام مالیاتی با تاکید بر مالیات بر ارزش افزوده و به حداقل رساندن معافیت‌های مالیاتی	وسعه رفاه عمومی، رونق تولید و سرمایه گذاری و برقراری عدالت مالیاتی از طریق ترویج فرهنگ مالیاتی، ارتقاء اعتقاد عمومی، ساده سازی و شفافیت
۱۶		اقتصادی	تامین هزینه‌های جاری از محل درآمدهای مالیاتی	قطع اتکاء هزینه‌های جاری به نفت و تامین آن از محل درآمد مالیاتی و سایر درآمدها حداکثر تا پایان برنامه پنجم	تامین هزینه‌های جاری از محل درآمدهای مالیاتی	قطع اتکاء هزینه‌های جاری به نفت
۱۷		اقتصادی	ارتقاء بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه)	ساماندهی، گسترش و ارتقاء بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با تاکید بر کارایی، شفافیت سلامت، با بهره مندی از فناوری‌های نوین، همچنین ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران و مؤسسات فعال در بازارهای مالی با حفظ مسئولیت پذیری آنان، تشویق رقابت و ابتکارات، پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با تخلف‌های حقوقی و کیفری مالی	ساماندهی، گسترش و ارتقاء بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با بهره مندی از فناوری‌های نوین، همچنین ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران و مؤسسات فعال در بازارهای مالی با حفظ مسئولیت پذیری آنان، تشویق رقابت و ابتکارات، پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با تخلف‌های حقوقی و کیفری مالی	ساماندهی، گسترش و ارتقاء بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه)
۱۸	سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی	فناوری	ارتقاء سطح فناوری	ارتقاء سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و راهبردی	گسترش تحقیق و توسعه - ایجاد قدرت طراحی - تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور - تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان - بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت‌های جدید نسبی و رقابتی	-
۱۹		اجتماعی	انسجام و تعادل جغرافیایی	انسجام و تعادل منطقه‌ای در کشور	حمایت و ایجاد زیرساخت‌ها و زیربناها و برقراری مشوق‌های مناسب با رعایت اصول آمایش سرزمینی و امنیتی	-
۲۰		اقتصادی	بهره‌وری	افزایش بهره‌وری عوامل تولید به ویژه نیروی کار و سرمایه	-	-
۲۱		حقوقی	تشکلهای تخصصی	توسعه تشکلهای تخصصی و افزایش نقش آنها در تصمیم‌سازی و داوری‌های تخصصی و حرفه‌ای.	-	-
۲۲		اقتصادی	توان رقابت پذیری صنعت	افزایش توان رقابت پذیری صنعت ملی	ترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی - رعایت اندازه اقتصادی بنگاهها - لغو امتیازات خاص و انحصارات غیر ضرور.	-

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۲۳	سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی	اقتصادی - سیاسی	توانمندسازی بخش خصوصی	توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی	توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی	توسعه بخش غیردولتی
۲۴		اقتصادی	توسعه تجارت جهانی	آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند	آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند	توسعه بخش غیردولتی
۲۵		اقتصادی - فناوری	توسعه سرمایه انسانی	توسعه سرمایه انسانی دانش پایه و متخصص	توسعه سرمایه انسانی دانش پایه و متخصص	توسعه بخش غیردولتی
۲۶		اقتصادی - فناوری	توسعه و ارتقای استانداردهای ملی	توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی	توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی	توسعه بخش غیردولتی
۲۷		اقتصادی - سیاسی	خصوصی سازی / گسترش مالکیت عمومی	جهت‌گیری خصوصی سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت پذیری و گسترش مالکیت عمومی	جهت‌گیری خصوصی سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت پذیری و گسترش مالکیت عمومی	توسعه بخش غیردولتی
۲۸		اقتصادی - سیاسی	خصوصی سازی / گسترش مالکیت عمومی	واگذاری ۸۰٪ از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل ۴۴ به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است: ۱ بنگاه‌های دولتی که در زمینه‌های معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز ۲ بانک‌های دولتی به استثنای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات ۳ شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای بیمه مرکزی و بیمه ایران ۴ شرکت‌های هواپیمایی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی ۵ بنگاه‌های تامین نیرو به استثنای شبکه‌های اصلی انتقال برق ۶ بنگاه‌های پستی و مخابراتی به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی ۷ صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا	واگذاری ۸۰٪ از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل ۴۴ به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیردولتی	توسعه بخش غیردولتی
۲۹	اقتصادی - سیاسی	نظام مالکیت	تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم نگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت	تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم نگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت	تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم نگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت	توسعه بخش غیردولتی

اهداف	ابزار/ راهکار	الزام	موضوع	حوزه مرتبط (PESTEL)	نام سند	ردیف
ارتقاء بهره‌وری	تحول رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هرچه بیشتر به منافع حاصل از کسب و کار جامعه	ارتقاء بهره‌وری در چارچوب سیاست‌های زیر: تحول رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هرچه بیشتر به منافع حاصل از کسب و کار جامعه.	ارتقاء بهره‌وری	اقتصادی - سیاسی	سیاست‌های کلی نظام در اصلاح الگوی مصرف	۳۰
ارتقاء بهره‌وری	استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره‌وری	ارتقاء بهره‌وری در چارچوب سیاست‌های زیر: افزایش بهره‌وری با تأکید بر استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره‌وری از طریق: حداکثر سازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش پایه. - استقرار ساز و کارهای انگیزشی در نظام پرداخت‌ها در بخش عمومی و بنگاهی. - استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی و بهبود فرآیند تخصیص منابع کشور براساس منافع اقتصادی و اجتماعی. - اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی، اتخاذ رویکرد نتیجه‌گرا و اجرای حسابرسی عملکرد در دستگاههای دولتی. - اصلاح قوانین و مقررات، روش‌ها، ابزارها و فرآیندهای اجرایی.	ارتقاء بهره‌وری	اقتصادی - سیاسی - اجتماعی		۳۱
اصلاح الگوی مصرف نان	تنظیم مبادلات تجاری بازار گندم و آرد با هدف تنظیم بازار داخلی	اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقاء و بهبود شرایط و کیفیت فرایندها در چارچوب سیاستهای زیر: تنظیم مبادلات تجاری بازار گندم و آرد با هدف تنظیم بازار داخلی.	اصلاح الگوی مصرف نان	اقتصادی		۳۲
اصلاح الگوی مصرف نان	تمرکز در سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت و تعیین دستگاه متولی تنظیم بازار نان	اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقاء و بهبود شرایط و تمرکز در سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت و تعیین دستگاه متولی تنظیم بازار نان.	اصلاح الگوی مصرف نان	اقتصادی - سیاسی		۳۳
اصلاح الگوی مصرف نان	اعمال سیاست‌های حمایتی و تشویقی برای ارتقاء سطح بهداشتی مراکز تولید نان و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده در فرآیند تولید نان.	اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقاء و بهبود شرایط و کیفیت فرایندهای در چارچوب سیاستهای زیر: اعمال سیاست‌های حمایتی و تشویقی برای ارتقاء سطح بهداشتی مراکز تولید نان و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده در فرآیند تولید نان.	اصلاح الگوی مصرف نان	اقتصادی - سیاسی - اجتماعی		۳۴
اصلاح الگوی مصرف نان	اصلاح ساختار تولید و بهبود فرآیند و توسعه تولید انواع نان‌های با کیفیت، بهداشتی و متناسب با ذائقه و فرهنگ مردم از طریق تدوین و اعمال استانداردها و روشهای تجربه شده و اصول صحیح تولید گندم، آرد و خمیر و پخت نان.	اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقاء و بهبود شرایط و کیفیت فرایندها در چارچوب سیاستهای زیر: اصلاح ساختار تولید و بهبود فرآیند و توسعه تولید انواع نان‌های با کیفیت، بهداشتی و متناسب با ذائقه و فرهنگ مردم از طریق تدوین و اعمال استانداردها و روشهای تجربه شده و اصول صحیح تولید گندم، آرد و خمیر و پخت نان.	اصلاح الگوی مصرف نان	اقتصادی - فناوری		۳۵
توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری	پیشگامی دولت، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف.	پیشگامی دولت، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف.	بهره‌وری - الگوی مصرف	اقتصادی - اجتماعی		۳۶
توانمند سازی نیروی کار	اولویت توانمند سازی نیروی کار در کلیه برنامه‌های حمایتی.	اولویت توانمند سازی نیروی کار در کلیه برنامه‌های حمایتی.	توانمند سازی نیروی کار	اقتصادی - فناوری		۳۷

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۳۸	اقتصادی - حقوقی	اقتصادی - حقوقی	صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولید کنندگان به اصلاح فرایندهای تولیدی انرژی بر.	بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولید کنندگان به اصلاح فرایندهای تولیدی انرژی بر	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۳۹			صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل‌گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی	تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل‌گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۰			صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - اولویت دادن به افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت‌های جدید تولید انرژی.	اولویت دادن به افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت‌های جدید تولید انرژی	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۱			صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه‌سازی عرضه و مصرف انرژی	انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه‌سازی عرضه و مصرف انرژی	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۲			صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - پایش شاخص‌های کلان انرژی با ساز و کار مناسب.	پایش شاخص‌های کلان انرژی با ساز و کار مناسب.	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۳	اقتصادی - فناوری	اقتصادی - فناوری	صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - افزایش بازدهی نیروگاهها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی‌های تجدید پذیر و نوین	افزایش بازدهی نیروگاهها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی‌های تجدید پذیر و نوین	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
			صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - افزایش بازدهی نیروگاهها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی‌های تجدید پذیر و نوین.		

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	اثرات/ راهکار	اهداف
۴۴	اقتصادی - فناوری	اقتصادی - فناوری	صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه	گسترش تولید برق از نیروگاههای تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق و تولید همزمان برق و حرارت	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۵		اقتصادی - فناوری	صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - بهبود روش‌های انتقال حامل‌های انرژی از جمله حداکثر سازی انتقال فرآورده‌های نفتی از طریق خط لوله و راه آهن.	بهبود روش‌های انتقال حامل‌های انرژی از جمله حداکثر سازی انتقال نفتی از طریق خط لوله و راه آهن	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۶		اقتصادی - فناوری - اجتماعی	صرفه جویی در مصرف انرژی	صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر: - اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تأکید بر بر راه آهن درون شهری و برون شهری به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل و نقل عمومی.	اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تأکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل و نقل عمومی	کاهش مستمر شاخص شدت انرژی کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه
۴۷		اقتصادی - اجتماعی	فرهنگ بهره‌وری	توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری با ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخص‌های کارآمدی، مسوولیت‌پذیری، انضباط و رضایت‌مندی.	ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخص‌های کارآمدی، مسوولیت‌پذیری، انضباط و رضایت‌مندی.	توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری
۴۸		اقتصادی - حقوقی	مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست‌های زیر: تدوین و اعمال استانداردها و ضوابط لازم برای کاهش ضایعات آب، پایش کیفیت ضایعات آب، پایش کیفیت منابع آب و جلوگیری از آلودگی آبها.	تدوین و اعمال استانداردها و ضوابط لازم برای کاهش ضایعات آب، پایش کیفیت منابع آب و جلوگیری از آلودگی آبها	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب
۴۹		اقتصادی - سیاسی	مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست‌های زیر: تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی مناسب برای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب بویژه در سفره‌های زیرزمینی دارای تراز منفی و اعمال مدیریت خشکسالی و سیل، سازگار با شرایط اقلیمی.	تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی مناسب برای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب بویژه در سفره‌های زیرزمینی دارای تراز منفی و اعمال مدیریت خشکسالی و سیل، سازگار با شرایط اقلیمی.	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب
۵۰		اقتصادی - سیاسی - اجتماعی	مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست‌های زیر: طراحی، تدوین و اجرای سند ملی الگوی بخش‌های مختلف و به هنگام سازی آن.	طراحی، تدوین و اجرای سند ملی الگوی بخش‌های مختلف و به هنگام سازی آن	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب
۵۱		اقتصادی - سیاسی - اجتماعی	مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست‌های زیر: اعمال سیاست‌های تشویقی و حمایتی از طرح‌های بهینه سازی استحصال، نگهداری و مصرف آب	اعمال سیاست‌های تشویقی و حمایتی از طرح‌های بهینه سازی استحصال، نگهداری و مصرف آب	ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۵۲	اقتصادی - فناوری	اقتصادی - فناوری	مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست های زیر: اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه های آبیاری کارآمدتر، ایجاد سامانه های بهینه تأمین و توزیع آب شرب و بهینه سازی تخصیص و مصرف آب در بخش تولید براساس ارزش راهبردی و اقتصادی بیشتر.	اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه های آبیاری کارآمدتر، ایجاد سامانه های بهینه تأمین و توزیع آب شرب و بهینه سازی تخصیص و مصرف آب در بخش تولید براساس ارزش راهبردی و اقتصادی بیشتر.	ارتقاء بهره وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب
۵۳			مصرف بهینه آب	ارتقاء بهره وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش ها بویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست های زیر: برنامه ریزی برای استفاده مجدد و باز چرخانی آب.	برنامه ریزی برای استفاده مجدد و باز چرخانی آب.	ارتقاء بهره وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب
۵۴	سیاست های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات	فناوری - سیاسی - حقوقی	استانداردهای مربوط به امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات	تعیین نهاد متولی و هماهنگ کننده زیر نظر دولت به منظور هدایت، نظارت و تدوین استانداردهای لازم برای حفظ و توسعه امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و تهیه پیش نویس قوانین مورد نیاز.	تعیین نهاد متولی و هماهنگ کننده زیر نظر دولت به منظور هدایت، نظارت و تدوین استانداردهای لازم برای حفظ و توسعه امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و تهیه پیش نویس قوانین مورد نیاز.	تأمین امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا)
۵۵		فناوری	تکیه بر فناوری و تخصص های داخلی	تکیه بر فناوری بومی و توانمندی های تخصصی داخلی در توسعه زیرساخت های علمی و فنی امنیت شبکه های ارتباطی	تکیه بر فناوری بومی و توانمندی های تخصصی داخلی در توسعه زیرساخت های علمی و فنی امنیت شبکه های ارتباطی و سامانه های اطلاعاتی و ارتباطی	تأمین امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا)
۵۶		فناوری - سیاسی	تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)	ارتقاء سطح دانش و ظرفیت های علمی، پژوهشی، آموزشی و صنعتی کشور برای تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)	ارتقاء سطح دانش و ظرفیت های علمی، پژوهشی، آموزشی و صنعتی کشور برای تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)	تأمین امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا)
۵۷		فناوری - سیاسی - اقتصادی	روابط منطقه ای و جهانی	تعامل موثر و سازنده منطقه ای و جهانی و سرمایه گذاری مشترک در حوزه های دانش، فناوری و امور مربوط به امنیت شبکه های الکترونیکی و سامانه های اطلاعاتی و ارتباطی با حفظ منافع و امنیت ملی.	تعامل موثر و سازنده منطقه ای و جهانی و سرمایه گذاری مشترک در حوزه های دانش، فناوری و امور مربوط به امنیت شبکه های الکترونیکی و سامانه های اطلاعاتی و ارتباطی با حفظ منافع و امنیت ملی.	تأمین امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا)

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۵۸	سیاست‌های کلی نظام در اشتغال	اقتصادی	اشتغال	آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (رفعی و آتی) و ارتقاء توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توان کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها	توان کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها	آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (رفعی و آتی)
۵۹		اقتصادی	اشتغال	هماهنگ سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی در جهت کاهش نرخ بیکاری توان با ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید و افزایش تولید.	هماهنگ سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی	کاهش نرخ بیکاری توان با ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید و افزایش تولید
۶۰		اقتصادی	گسترش و استفاده بهینه از ظرفیتهای اقتصادی در جهت ارتقای اشتغال	گسترش و استفاده بهینه از ظرفیتهای اقتصادی دارای مزیت مانند: گردشگری و حق گذر (ترانزیت)	گسترش و استفاده بهینه از ظرفیتهای اقتصادی دارای مزیت مانند: گردشگری و حق گذر (ترانزیت)	ایجاد اشتغال
۶۱		اقتصادی	صندوقهای سرمایه گذاری در جهت ایجاد اشتغال	حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه برای تجاری سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور.	حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه	تجاری سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور.
۶۲		اقتصادی	پرداخت یارانه در جهت ایجاد اشتغال	توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از سرمایه گذاری، تولید و اشتغال مولد در بخش‌های خصوصی و تعاونی.	توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از سرمایه گذاری	تولید و اشتغال مولد در بخش‌های خصوصی و تعاونی
۶۳		اقتصادی - فناوری	ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار	ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش بنیان و آینده نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی.	استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش بنیان و آینده نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی.	ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار
۶۴	اقتصادی - حقوقی	اقتصادی - حقوقی	بهبود فضای کسب و کار و رقابت پذیری	بهبود محیط کسب و کار و ارتقاء شاخص‌های آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیرساخت‌ها) و حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های دیرپد در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.	حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های دیرپد در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.	بهبود محیط کسب و کار و ارتقاء شاخص‌های آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیرساخت‌ها)
۶۵		اقتصادی	بهره‌وری نیروی کار	رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار	رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار	افزایش اشتغال بهره‌وری
۶۶		اقتصادی - فناوری	جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات	جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات	تعامل مؤثر و سازنده با کشورها، سازمان‌ها و ترتیبات منطقه‌ای و جهانی	جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات
۶۷	سیاست‌های کلی نظام در آمایش سرزمین	اقتصادی - اجتماعی	ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور	ج - ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور با: تقسیم کار ملی با توجه به استعدادهای طبیعی و خلق مزیت‌های جدید در مناطق مختلف کشور.	تقسیم کار ملی با توجه به استعدادهای طبیعی و خلق مزیت‌های جدید در مناطق مختلف کشور.	ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور
۶۸		اقتصادی - اجتماعی	ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور	ج - ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور با: فراهم آوردن زمینه‌های مناسب مدیریتی و زیربنایی در مناطق مختلف	فراهم آوردن زمینه‌های مناسب مدیریتی و زیربنایی در مناطق مختلف	ارتقاء مستمر سطح شاخص بهره‌وری ملی و افزایش سهم منابع انسانی در تولید ثروت ملی متناسب با استعداد مناطق کشور

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۶۹		اقتصادی - سیاسی	ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور	ج - ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور با: هم افزایی مزیت های کشور، نوسازی بخش کشاورزی متناسب با منابع تولید و بهینه بندی اقلیمی، اصلاح و تکمیل زنجیره های تولید صنعتی، سازماندهی بخش خدمات نوین و تولید کالا و خدمات دانش پایه.	هم افزایی مزیت های کشور، نوسازی بخش کشاورزی متناسب با منابع تولید و بهینه بندی اقلیمی، اصلاح و تکمیل زنجیره های تولید صنعتی، سازماندهی بخش خدمات نوین و تولید کالا و خدمات دانش پایه	ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور
۷۰		اقتصادی - سیاسی	استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی	ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق: تقویت شبکه ریلی و راه های ارتباطی اصلی و شریانی سرزمین و تبدیل کشور به مرکز عبور و مرور هوایی منطقه برای ترانزیت کالا و مسافر و نیز ایفای نقش مرکزیت مبادله انرژی (نفت، گاز، برق) و مخابرات در منطقه به منظور حفظ امنیت و منافع ملی.	تقویت شبکه ریلی و راه های ارتباطی اصلی و شریانی سرزمین و تبدیل کشور به مرکز عبور و مرور هوایی منطقه برای ترانزیت کالا و مسافر و نیز ایفای نقش مرکزیت مبادله انرژی (نفت، گاز، برق) و مخابرات در منطقه	حفظ امنیت و منافع ملی
۷۱		اقتصادی - سیاسی	استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی	ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق: جلب مشارکت کشورهای منطقه در طراحی، سرمایه گذاری و فعالیت های مشترک در زمینه های مختلف به ویژه اقتصادی و زیربنایی در جهت تأمین منافع مشترک منطقه ای.	جلب مشارکت کشورهای منطقه در طراحی، سرمایه گذاری و فعالیت های مشترک در زمینه های مختلف به ویژه اقتصادی و زیربنایی	تأمین منافع مشترک منطقه ای.
۷۲		اقتصادی - سیاسی	استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی	ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق: ایجاد و تقویت نهادها و تشکلهای منطقه ای در زمینه های گوناگون به ویژه علمی، فرهنگی، اقتصادی، و زیست محیطی با بهره گیری از عناصر هویت ایرانی - اسلامی.	ایجاد و تقویت نهادها و تشکلهای منطقه ای در زمینه های گوناگون به ویژه علمی، فرهنگی، اقتصادی، و زیست محیطی با بهره گیری از عناصر هویت ایرانی - اسلامی.	کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی
۷۳		اقتصادی - سیاسی	استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی	ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق: انتخاب تعدادی از کلان شهرها، بنادر و جزایر مستعد کشور و تجهیز آن ها به خدمات پیشرفته ارتباطی و اطلاعاتی برای پذیرش نقش فراملی.	انتخاب تعدادی از کلان شهرها، بنادر و جزایر مستعد کشور و تجهیز آن ها به خدمات پیشرفته ارتباطی و اطلاعاتی برای پذیرش نقش فراملی.	کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی
۷۴		اقتصادی - سیاسی	استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی	ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق: ایفای نقش محوری در تعاملات علمی - فنی با منطقه و سایر کشورها با صدور خدمات فنی، مهندسی و آموزشی.	ایفای نقش محوری در تعاملات علمی - فنی با منطقه و سایر کشورها با صدور خدمات فنی، مهندسی و آموزشی.	کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی
۷۵		اجتماعی - سیاسی	توجه به یکپارچگی ملی و سرزمینی و تقویت هویت اسلامی - ایرانی و مدیریت سرزمین از طریق: تعامل سازنده میان ارزش ها و مزیت های مناطق گوناگون کشور با استفاده از ظرفیت های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و انگیزه های ملی و اقدام در جهت تقویت اختیارات مناسب قانونی به سطوح منطقه ای و محلی با رعایت تمرکز امور سیاستگذاری و حاکمیتی.	توجه به یکپارچگی ملی و سرزمینی و تقویت هویت اسلامی - ایرانی و مدیریت سرزمین از طریق: تعامل سازنده میان ارزش ها و مزیت های مناطق گوناگون کشور با استفاده از ظرفیت های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و انگیزه های ملی و اقدام در جهت تقویت اختیارات مناسب قانونی به سطوح منطقه ای و محلی با رعایت تمرکز امور سیاستگذاری و حاکمیتی.	تفویض اختیارات مناسب قانونی به سطوح منطقه ای و محلی با رعایت تمرکز امور سیاستگذاری و حاکمیتی	
۷۶		اقتصادی	توسعه منابع انسانی به عنوان رکن اصلی آمایش سرزمین	الف - توسعه منابع انسانی به عنوان رکن اصلی آمایش سرزمین از طریق: ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره وری نیروی کار در جهت افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل مؤثر در تولید ثروت ملی	ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره وری نیروی کار	افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل مؤثر در تولید ثروت ملی
۷۷		اقتصادی - زیست محیطی	حفظ محیط زیست	ح - حفظ، احیا و بهره وری بهینه از سرمایه ها، منابع طبیعی تجدیدشونده و حفظ محیط زیست در طرح های توسعه.	حفظ، احیا و بهره وری بهینه از سرمایه ها، منابع طبیعی تجدیدشونده	حفظ محیط زیست در طرح های توسعه
۷۸		اقتصادی - سیاسی	رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت	و- رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت و فعالیت در سرزمین با تکیه بر: ارتقاء فعالیت های توسعه ای ملی و استانی در مناطق مرزی با اعطای مشوق های اقتصادی و تقویت زیربنای مناسب و استقرار مناسب جمعیت و تقویت نیروهای نظامی و انتظامی متناسب با تهدیدات.	ارتقاء فعالیت های توسعه ای ملی و استانی در مناطق مرزی با اعطای مشوق های اقتصادی و تقویت زیربنای مناسب و استقرار مناسب جمعیت و تقویت نیروهای نظامی و انتظامی متناسب با تهدیدات.	رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	اقدام/ راهکار	اهداف
۷۹		اقتصادی - اجتماعی	سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق	ه- سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی با تأکید بر مشارکت مؤثر مردم با: توسعه هماهنگی جزایر و سواحل جنوب و شمال کشور با بهره گیری از ظرفیت استان های همجوار، موقعیت جغرافیایی، زیربنای های اساسی، منابع دریایی و نفت و گاز و استقرار صنایع مرتبط، پشتیبان و انرژی بر و توسعه بازرگانی، گردشگری، آموزش عالی، فنی- حرفه ای و تحقیقات با تقویت تعامل فراملی (طی ده سال در قالب دو برنامه پنج ساله).	توسعه هماهنگی جزایر و سواحل جنوب و شمال کشور با بهره گیری از ظرفیت استان های همجوار، موقعیت جغرافیایی، منابع دریایی و نفت و گاز و استقرار صنایع مرتبط، پشتیبان و انرژی بر و توسعه بازرگانی، گردشگری، آموزش عالی، فنی- حرفه ای و تحقیقات با تقویت تعامل فراملی (طی ده سال در قالب دو برنامه پنج ساله).	سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی
۸۰		اقتصادی - اجتماعی	سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی	ه- سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی با تأکید بر مشارکت مؤثر مردم با: توسعه هماهنگی مناطق مرزی در شرق و غرب کشور با تقویت امور زیربنایی و بهره گیری از مزیت های نسبی جهت توسعه ظرفیت ملی گردشگری، آموزشی، بازرگانی و تعامل فرامرزی.	توسعه هماهنگی مناطق مرزی در شرق و غرب کشور با تقویت امور زیربنایی و بهره گیری از مزیت های نسبی جهت توسعه ظرفیت ملی گردشگری، آموزشی، بازرگانی و تعامل فرامرزی	سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی
۸۱		اقتصادی	انحصار در چرخه تولید	جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف	جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف	حمایت از کار و سرمایه ایرانی
۸۲		اقتصادی - اجتماعی	ارتقا بازده اقتصادی	جلوگیری از اتلاف و راکد ماندن سرمایه های فیزیکی و انسانی ایرانی با تأکید بر ایجاد و توسعه خدمات فنی و مشاوره ای فرا بخش های مختلف اقتصادی	ایجاد و توسعه خدمات فنی و مشاوره ای فرابخشی و ارتقاء بازده اقتصادی سرمایه های فیزیکی و انسانی ایرانی در بخش های مختلف اقتصادی	جلوگیری از اتلاف و راکد ماندن سرمایه های فیزیکی و انسانی ایرانی
۸۳		اقتصادی	ارتقا بهره وری نیروی کار	توانمند سازی و ارتقاء بهره وری نیروی کار با افزایش انگیزه، مهارت و خلاقیت و ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی و پژوهشی با نیازهای بازار کار.	افزایش انگیزه نیروی کار، مهارت و خلاقیت و ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی و پژوهشی با نیازهای بازار کار.	توانمند سازی و ارتقاء بهره وری نیروی کار
۸۴		اقتصادی	ارتقاء کیفی کار و سرمایه ایرانی	کارآمدسازی مدیریت منابع موجود در صندوق توسعه ملی در جهت بهینه سازی و هم افزایی ظرفیت های تولیدی و ارتقاء کیفی کار و سرمایه ایرانی	کارآمدسازی مدیریت منابع موجود در صندوق توسعه ملی	بهینه سازی و هم افزایی ظرفیت های تولیدی و ارتقاء کیفی کار و سرمایه ایرانی
۸۵		اقتصادی - سیاسی	اشتغال	بستر سازی و ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه ای و جهانی.	بستر سازی و ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه ای و جهانی.	افزایش اشتغال
۸۶		اقتصادی - حقوقی	اصلاح قوانین و مقررات	تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات (از جمله اصلاح قانون پولی و بانکی، تأمین اجتماعی و مالیات ها) برای تسهیل فعالیت در بخش های تولیدی و رفع موانع سرمایه گذاری در سطح ملی با رویکرد ثبات نسبی در قوانین	تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات (از جمله اصلاح قانون پولی و بانکی، تأمین اجتماعی و مالیات ها) برای تسهیل فعالیت در بخش های تولیدی و رفع موانع سرمایه گذاری در سطح ملی با رویکرد ثبات نسبی در قوانین	تسهیل فعالیت در بخش های تولیدی و رفع موانع سرمایه گذاری در سطح ملی
۸۷		اقتصادی - حقوقی	افزایش سهم بخش های تعاونی و خصوصی در تولید ملی	افزایش سهم بخش های تعاونی و خصوصی در تولید ملی: - تقویت انگیزه و عزم ملی و تأکید و تسریع در اجرای کامل سیاست های کلی اصل ۴۴، رعایت انضباط مالی و بودجه ای دولت - رفع تبعیض بین بخش دولتی و بخش های خصوصی و تعاونی - ساماندهی و حمایت از بنگاه های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها	- تقویت انگیزه و عزم ملی و تأکید و تسریع در اجرای کامل سیاست های کلی اصل ۴۴، رعایت انضباط مالی و بودجه ای دولت - رفع تبعیض بین بخش دولتی و بخش های خصوصی و تعاونی - ساماندهی و حمایت از بنگاه های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها	افزایش سهم بخش های تعاونی و خصوصی در تولید ملی
۸۸		اقتصادی	بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره وری عوامل تولید	بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره وری عوامل تولید با: - اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی - کاهش هزینه ها و بهبود کیفیت تولید - اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی - بهینه سازی تعامل عوامل تولید	- اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی - کاهش هزینه ها و بهبود کیفیت تولید - اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی - بهینه سازی تعامل عوامل تولید	بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره وری عوامل تولید

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۸۹		اقتصادی	بهبود فضای کسب و کار	بهبود فضای کسب و کار با هدف افزایش تولید ملی و اصلاح زمینه‌های فرهنگی، قانونی، اجرایی و اداری.	بهبود فضای کسب و کار	افزایش تولید ملی و اصلاح زمینه‌های فرهنگی، قانونی، اجرایی و اداری
۹۰		اقتصادی - سیاسی	بهبود فضای کسب و کار	شفاف سازی و به هنگام سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن و اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاران و سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف و مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه.	شفاف سازی و به هنگام سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن و اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاران و سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف و مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه.	بهبود فضای کسب و کار
۹۱		اقتصادی - فناوری	تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر	حمایت از محققان و سرمایه‌گذاران و تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر متضمن تحقیق و توسعه با تأسیس صندوق‌های شراکت یا ضمانت برای سرمایه‌گذاری در این حوزه	- حمایت از محققان و سرمایه‌گذاران - تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر متضمن تحقیق و توسعه تأسیس صندوق‌های شراکت یا ضمانت برای سرمایه‌گذاری در این حوزه	ارتقا تحقیق و توسعه
۹۲		اقتصادی	تکمیل زنجیره تولید	تکمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی با رعایت اصل رقابت پذیری و فاصله گرفتن از خام فروشی در بازه زمانی معین	کمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی با رعایت اصل رقابت پذیری	فاصله گرفتن از خام فروشی در بازه زمانی معین
۹۳		اقتصادی - اجتماعی	توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی	توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی و استفاده از نظرات متخصصان و صاحب تصمیمات اقتصادی	توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی استفاده از نظرات متخصصان و صاحب نظران در تصمیمات اقتصادی	رشد تولید ملی
۹۴		اقتصادی	حمایت از تولید داخل	حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارزآوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد.	حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارزآوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد	افزایش تولید داخل
۹۵		اقتصادی - اجتماعی	حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی	حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور.	حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور.	
۹۶		اقتصادی - اجتماعی	رشد تولید ملی	ارتقاء سرمایه‌های انسانی، طبیعی، اجتماعی و فیزیکی با تأکید بر توسعه نهادهای مردمی برای رشد تولید ملی.	ارتقاء سرمایه‌های انسانی، طبیعی، اجتماعی و فیزیکی توسعه نهادهای مردمی برای رشد تولید ملی.	رشد تولید ملی
۹۷		اقتصادی	سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه	گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و تکمیل ساختارهای آن و اعمال سیاست‌های تشویقی برای حضور عموم مردم و سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی بویژه منطقه‌ای در بازار سرمایه.	گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه تکمیل ساختارهای ابزارهای سرمایه‌گذاری برای حضور عموم مردم و سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی بویژه منطقه‌ای در بازار سرمایه.	ارتقا تولید ملی
۹۸		اقتصادی - فناوری	اقتصاد دانش بنیان	گسترش اقتصاد دانش بنیان با تأکید بر توسعه مؤلفه‌های اصلی آن، از جمله: زیر ساخت‌های ارتباطی، زمینه‌های تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و گسترش کاربرد آن، حمایت قانونی از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی و مرتبط کردن بخشهای علمی و پژوهشی با بخشهای تولیدی کشور.	توسعه زیر ساخت‌های ارتباطی، توسعه زمینه‌های تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و گسترش کاربرد آن، توسعه حمایت قانونی از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی و مرتبط کردن بخشهای علمی و پژوهشی با بخشهای تولیدی کشور.	گسترش اقتصاد دانش بنیان
۹۹		اقتصادی	مدیریت منابع ارزی	مدیریت منابع ارزی با تأکید بر تأمین نیازهای تولید ملی و کارآفرینی، و ثبات ارزش پول ملی.	تأمین نیازهای ارزی تولید ملی و کارآفرینی، و ثبات ارزش پول ملی	مدیریت منابع ارزی

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۰۰		اقتصادی	نظام توزیع کالاها و خدمات	کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات با استفاده از ساز و کار شفاف سازی و اطلاع رسانی و کاهش واسطه های غیر ضرور و ناکارآمد.	ساز و کار شفاف سازی و اطلاع رسانی و کاهش واسطه های غیرضرور و ناکارآمد.	کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات
۱۰۱		اقتصادی	نهادهای عمومی غیر دولتی اقتصادی	تنظیم نقش نهادهای عمومی غیر دولتی اقتصادی در جهت تولید ملی	تنظیم نقش نهادهای عمومی غیر دولتی اقتصادی در جهت تولید ملی	افزایش توان تولید ملی
۱۰۲		اقتصادی	نهادهای مالی توسعه ای و بیمه ای	گسترش منابع مالی و کارآمد سازی مدیریت آن در جهت افزایش ظرفیت تولید ملی و کاهش هزینه های تأمین مالی مورد نیاز بویژه با ساماندهی، گسترش و حمایت از نهادهای مالی توسعه ای و بیمه ای	گسترش منابع مالی و کارآمد سازی مدیریت آن در جهت افزایش ظرفیت تولید ملی و کاهش هزینه های تأمین مالی مورد نیاز بویژه با ساماندهی، گسترش و حمایت از نهادهای مالی توسعه ای و بیمه ای	افزایش ظرفیت تولید ملی و کاهش هزینه های تأمین مالی
۱۰۳		اقتصادی	هدایت و تقویت نوآوری ها و زیربنای آنها و بهره گیری از آنها	هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری ها و زیربنای آنها و بهره گیری از آنها، با هدف: - ارتقاء کیفی و افزایش کمتی تولید ملی - بالا بردن درجه ساخت داخل تا محصول نهایی - حمایت از تجاری سازی فناوری محصول و بهره گیری از جذب و انتقال دانش فنی و فناوری های روز و ایجاد نظام ملی نوآوری	هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری ها و زیربنای آنها و بهره گیری از آنها	- ارتقاء کیفی و افزایش کمتی تولید ملی - بالا بردن درجه ساخت داخل تا محصول نهایی - حمایت از تجاری سازی فناوری محصول و بهره گیری از جذب و انتقال دانش فنی و فناوری های روز و ایجاد نظام ملی نوآوری
۱۰۴		اقتصادی - سیاسی	پوشش استانداردها	افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.	افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.	ارتقا توان تولید داخلی و توسعه بازار
۱۰۵		اقتصادی	افزایش ارزش افزوده صنعت	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فراورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع	تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فراورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع	افزایش ارزش افزوده صنعت نفت و گاز و برق
۱۰۶		اقتصادی - فناوری	اقتصاد دانش بنیان	پیشسازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری	پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری	به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه
۱۰۷		اقتصادی	بازار جهانی نفت و گاز کشور	افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیتهای تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک	حفظ و توسعه ظرفیتهای تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک	اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز
۱۰۸		اقتصادی	بهره وری	محور قراردادن رشد بهره وری در اقتصاد	با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور	رشد اقتصادی
۱۰۹		اقتصادی - اجتماعی	تأمین امنیت غذا و درمان	تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)	ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)	تأمین امنیت غذا و درمان

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۱۰		اقتصادی - سیاسی - اجتماعی	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و تقویت توان آفندی	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفت‌وگوهای علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفت‌وگوهای فراگیر و رایج ملی		تبدیل اقتصاد مقاومتی به گفت‌وگوهای فراگیر و رایج ملی
۱۱۱		اقتصادی	تقویت توان آفندی	شناسایی و بکارگیری ظرفیتهای علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب	هماهنگ سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرحهای واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلالهای داخلی و خارجی	تقویت توان آفندی کشور
۱۱۲		اقتصادی	تقویت صندوق توسعه ملی	افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت	افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز	قطع وابستگی بودجه به نفت
۱۱۳		اقتصادی - اجتماعی	تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده و ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	ایجاد ارزش افزوده و تولید ثروت
۱۱۴		اقتصادی - اجتماعی	توسعه کارآفرینی	تأمین شرایط و فعالسازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی		به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاریهای جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط
۱۱۵		اقتصادی	توسعه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوریهای پیشرفته	گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج در خصوص مناطق آزاد و ویژه	
۱۱۶		اقتصادی	تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی	افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)	اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی	هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص
۱۱۷		اقتصادی	ثبات در درآمد ارزی صادرات	مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز	انتخاب مشتریان راهبردی . - ایجاد تنوع در روشهای فروش . - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش . - افزایش صادرات گاز . - افزایش صادرات برق . - افزایش صادرات پتروشیمی . - افزایش صادرات فرآوردههای نفتی	ثبات درآمد ارزی کشور

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۱۸		اقتصادی	حمایت هدفمند از صادرات	حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت	تسهیل مقررات و گسترش مشوقهای لازم . - گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساختهای مورد نیاز . - تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات . - برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه . - استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز . - ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف	
۱۱۹		سیاسی	دیپلماسی	افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور	توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان . - استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدفهای اقتصادی . - استفاده از ظرفیتهای سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای	کاهش آسیب پذیری اقتصاد/ صنعت
۱۲۰		اقتصادی	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد	شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیتها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...	جلوگیری از اقدامات، فعالیتها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...	
۱۲۱		اقتصادی	صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور	صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور	تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاههای موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید	صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور
۱۲۲		اقتصادی- اجتماعی	عوامل زنجیره تولید	سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش،	بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه	
۱۲۳		اقتصادی- اجتماعی	مدیریت مصرف و اصلاح الگوی مصرف	مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید	اجرای سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید	ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید
۱۲۴		اقتصادی	نظام توزیع و قیمت گذاری	شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمتگذاری و روزآمدسازی شیوههای نظارت بر بازار	شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمتگذاری روزآمدسازی شیوههای نظارت بر بازار	
۱۲۵		اقتصادی	نظام درآمدی دولت	اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی	افزایش سهم درآمدهای مالیاتی	افزایش درآمدهای دولت
۱۲۶		اقتصادی	نظام مالی کشور	اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور		هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی
۱۲۷		اقتصادی	هدفمندسازی یارانه ها	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها	جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخصهای عدالت اجتماعی

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۲۸		اقتصادی - اجتماعی	اشتغال دانش آموختگان	ارتقاء منزلت و بهبود معیشت استادان، محققان و دانش پژوهان و اشتغال دانش آموختگان.	-	اشتغال دانش آموختگان
۱۲۹		فناوری - اجتماعی - سیاسی	شبکه‌های ارتباطات ملی و فراملی	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر: توسعه و تقویت شبکه‌های ارتباطات ملی و فراملی میان دانشگاه‌ها، مراکز علمی، دانشمندان و پژوهشگران و بنگاه‌های توسعه فناوری و نوآوری داخلی و خارجی و گسترش همکاری‌ها در سطوح دولتی و نهادهای مردمی با اولویت کشورهای اسلامی.	توسعه و تقویت شبکه‌های ارتباطات ملی و فراملی میان دانشگاه‌ها، مراکز علمی، دانشمندان و پژوهشگران و بنگاه‌های توسعه فناوری و نوآوری داخلی و خارجی و گسترش همکاری‌ها در سطوح دولتی و نهادهای مردمی با اولویت کشورهای اسلامی	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها
۱۳۰		اجتماعی - فناوری	موازین اسلامی و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی	حفظ موازین اسلامی و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی در استفاده از علم و فناوری.	-	حفظ موازین اسلامی و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی در استفاده از علم و فناوری.
۱۳۱		فناوری	ارتقا مستمر شاخص‌ها با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان	مدیریت دانش و پژوهش و انسجام بخشی در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء مستمر شاخص‌ها و روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان.	مدیریت دانش و پژوهش و انسجام بخشی در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی در حوزه علم و فناوری	ارتقاء مستمر شاخص‌ها و روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان
۱۳۲		اقتصادی - فناوری	افزایش سهم تولید داخل محصولات	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر: حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول و افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد.	حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول و افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد.	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها
۱۳۳		فناوری	انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر: اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی	اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور
۱۳۴		فناوری - اجتماعی	اولویت‌ها در آموزش و پژوهش	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر: تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش با توجه به مزیت‌ها، ظرفیت‌ها و نیازهای کشور و الزامات نیل به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه.	تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش با توجه به مزیت‌ها، ظرفیت‌ها و نیازهای کشور و الزامات نیل به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها
۱۳۵		فناوری	ایران قطب علمی و فناوری جهان اسلام	ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری و تبدیل ایران به قطب علمی و فناوری جهان اسلام.	ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری	ایران قطب علمی و فناوری جهان اسلام
۱۳۶		اقتصادی - فناوری	بودجه تحقیق و پژوهش	افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ با تأکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره‌وری	-	افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴
۱۳۷		اجتماعی	تقویت فرهنگ کسب و کار دانش بنیان	تشکیل کرسی‌های نظریه پردازی و تقویت فرهنگ کسب و کار دانش بنیان و تبادل آراء و تضارب افکار، آزاداندیشی علمی	تقویت فرهنگ کسب و کار دانش بنیان	-

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۳۸		اقتصادی	تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها با تأکید بر: تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال	نظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها
۱۳۹		اقتصادی - فناوری	توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر فناوری های جدید و بومی	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر: توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر علوم و فناوری های جدید و حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور	توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر علوم و فناوری های جدید و صادرات دانش بنیان و متکی بر فناوری های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر: توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر علوم و فناوری های جدید و صادرات دانش بنیان و متکی بر فناوری های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور
۱۴۰		اقتصادی - اجتماعی	حمایت از نوآوران و فعالیت های عرصه علم و فناوری	گسترش حمایت های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران و فعالیت های عرصه علم و فناوری.	حمایت های هدفمند مادی و معنوی از نوآوران و فعالیت های عرصه علم و فناوری	-
۱۴۱		اقتصادی - فناوری	سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها با تأکید بر: افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی، ازدیاد توان ملی و ارتقاء کارآمدی.	افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها
۱۴۲		فناوری	شهرک ها و پارک های علم و فناوری	حمایت از تأسیس و توسعه شهرک ها و پارک های علم و فناوری.	حمایت از تأسیس و توسعه شهرک ها و پارک های علم و فناوری.	-
۱۴۳		فناوری - اجتماعی	ظرفیت های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر: استفاده از ظرفیت های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز	-	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور
۱۴۴		اجتماعی - فناوری	عزم ملی و درک اجتماعی	تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری	تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری	-
۱۴۵		فناوری	علوم و فناوری های پیشرفته	دستیابی به علوم و فناوری های پیشرفته با سیاستگذاری و برنامه ریزی ویژه	سیاستگذاری و برنامه ریزی ویژه	دستیابی به علوم و فناوری های پیشرفته
۱۴۶		فناوری - حقوقی	مالکیت فکری و معنوی و زیرساخت ها و قوانین و مقررات مربوط	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها با تأکید بر: حمایت از مالکیت فکری و معنوی و تکمیل زیرساخت ها و قوانین و مقررات مربوط.	تکمیل زیرساخت ها و قوانین و مقررات مربوط به مالکیت فکری و معنوی	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش ها
۱۴۷		فناوری	نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری	ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد.	-	ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد.

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۴۸		فناوری	نظام‌های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه بندی در حوزه‌های علم و فناوری	ساماندهی و تقویت نظام‌های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه بندی در حوزه‌های علم و فناوری.	-	ساماندهی و تقویت نظام‌های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه بندی در حوزه‌های علم و فناوری.
۱۴۹		فناوری - اقتصادی - اجتماعی	نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر: افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء سهم وقف و امور خیریه در این حوزه.	افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری	ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها
۱۵۰		اجتماعی	نوآوری نظام مند، کار جمعی و وجدان کاری	ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری	ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری	-
۱۵۱	سیاست‌های کلی «برنامه ششم توسعه»	اقتصادی - فناوری	تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه و گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی	بهره‌گیری از موقعیت ممتاز کشور با هدف تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه و گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی	بهره‌گیری از موقعیت ممتاز کشور با هدف تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه	گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی
۱۵۲		اقتصادی	تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی	اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور با تأکید بر تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی و اجرای بند ۳ سیاست‌های کلی معدن	تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی	تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور
۱۵۳		اقتصادی - فناوری	توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه‌ی علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی به ویژه جهان اسلام و توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان	گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه‌ی علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی به ویژه جهان اسلام	توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان
۱۵۴		اقتصادی	ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن	ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن (بازارهای رقابتی، بیمه‌ی اتکایی و...) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی به منظور توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور	ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن (بازارهای رقابتی، بیمه‌ی اتکایی و...) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی	توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور
۱۵۵		اقتصادی - فناوری	افزایش ضریب بازایافت از مخازن نفت و گاز	افزایش مستمر ضریب بازایافت و برداشت نهایی از مخازن و چاه‌های نفت و گاز	افزایش مستمر ضریب بازایافت از مخازن نفت و گاز	افزایش برداشت نهایی از مخازن نفت و گاز
۱۵۶		اقتصادی - فناوری	افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در حوزه‌های راهبردی صنعتی	اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی (از قبیل صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل و نقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی) و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در آنها	اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی (از قبیل صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل و نقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی)	افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در حوزه‌های راهبردی صنعتی
۱۵۷		اقتصادی	افزایش نرخ رشد ارزش افزوده‌ی بخش‌های صنعت، معدن و افزایش صادرات محصولات	افزایش نرخ رشد ارزش افزوده‌ی بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی و افزایش صادرات محصولات آن با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن	افزایش صادرات محصولات بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن	افزایش نرخ رشد ارزش افزوده‌ی بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی
۱۵۸		اقتصادی - زیست محیطی	انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین	افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین و گسترش نیروگاه‌های پراکنده و کوچک مقیاس	گسترش نیروگاه‌های پراکنده و کوچک مقیاس	افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین
۱۵۹		اقتصادی - سیاسی - اجتماعی	آمایش سرزمین	تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور با رعایت الزامات آن در چارچوب سیاست‌های کلی مربوط، به منظور افزایش تولید ثروت ملی و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی	تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور با رعایت الزامات آن در چارچوب سیاست‌های کلی مربوط	افزایش تولید ثروت ملی و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۶۰		اقتصادی	بهبود فضای کسب و کار و رقابت پذیری	بهبود مستمر فضای کسب و کار و رقابت پذیری بازارها	بهبود مستمر فضای کسب و کار	تقویت ساختار رقابتی و رقابت پذیری بازارها
۱۶۱		اقتصادی	تامین مالی ارزی بخشهای غیردولتی از صندوق توسعه ملی	ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش های غیردولتی به صورت ارزی	ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش های غیردولتی به صورت ارزی	توسعه بخش غیردولتی از طریق تامین ارز مورد نیاز بخش های غیردولتی
۱۶۲		اقتصادی	تامین مالی بخشهای کشاورزی و صنایع کوچک و متوسط و تعاونی از صندوق توسعه ملی	سپرده گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.	سپرده گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک های مذکور	تامین مالی بخشهای کشاورزی و صنایع کوچک و متوسط و تعاونی از صندوق توسعه ملی
۱۶۳		اقتصادی	تأسیس شرکت های غیردولتی برای سرمایه گذاری	حمایت از تأسیس شرکت های غیردولتی برای سرمایه گذاری در فعالیتهای اکتشاف (نه مالکیت)، بهره برداری و توسعه میادین نفت و میادین مشترک در چارچوب سیاست های کلی اصل ۴۴.	حمایت از تأسیس شرکت های غیردولتی برای سرمایه گذاری	سرمايه گذاری در فعالیتهای اکتشاف (نه مالکیت)، بهره برداری و توسعه میادین نفت و میادین مشترک
۱۶۴		اقتصادی	تأمین مالی فعالیت های خرد و متوسط	تأمین مالی فعالیت های خرد و متوسط به وسیله ی نظام بانکی (بازار پول)	تأمین مالی فعالیت های خرد و متوسط به وسیله ی نظام بانکی	توسعه بخش غیردولتی
۱۶۵		اقتصادی	تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان	دانش بنیان نمودن شیوه ی تولید و محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن، نشان سازی تجاری و تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان	دانش بنیان نمودن شیوه ی تولید و محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن، نشان سازی تجاری	تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان
۱۶۶		اقتصادی	تقویت صندوق توسعه ملی	تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه ی عمومی به «منابع و سرمایه های زاینده ی اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه ی صندوق توسعه ی ملی با تنفیذ اساسنامه ی موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ی ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن	واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ی ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن	تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه ی عمومی به «منابع و سرمایه های زاینده ی اقتصادی»
۱۶۷	اقتصادی - حقوقی	تقویت صندوق توسعه ملی	استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه ای و قوانین عادی	استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه ای و قوانین عادی	تقویت صندوق توسعه ملی از استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه ای و قوانین عادی	تقویت صندوق توسعه ملی
۱۶۸	اقتصادی	تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز	تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز و کاهش شدت انرژی	تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز و کاهش شدت انرژی	تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز	کاهش شدت (مصرف) انرژی
۱۶۹	اقتصادی	تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز و توسعه ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز و توسعه ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز	تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)
۱۷۰	اقتصادی - اجتماعی	توزیع عادلانه ثروت	برنامه ریزی برای دستیابی به ضریب جینی ۳۴/۰	برنامه ریزی برای دستیابی به ضریب جینی ۳۴/۰	برنامه ریزی برای دستیابی به ضریب جینی ۳۴/۰	ضریب جینی ۳۴/۰
۱۷۱	اقتصادی - اجتماعی	توسعه اقتصاد دریایی جنوب	توسعه ی اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار - خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران	توسعه ی اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار - خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران	توسعه ی اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار - خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران	توسعه ی اقتصاد دریایی جنوب کشور
۱۷۲	اقتصادی	توسعه بازارهای دریایی	توسعه ی بازارهای دریایی و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه های دارای مزیت	توسعه ی بازارهای دریایی و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه های دارای مزیت	ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه های دارای مزیت	توسعه ی بازارهای دریایی

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۷۳		اقتصادی	توسعه پیوندهای اقتصادی و تجاری با کشورهای آسیای جنوب غربی	توسعه‌ی پیوندهای اقتصادی و تجاری شبکه‌ای کشور به ویژه با کشورهای منطقه‌ی آسیای جنوب غربی، تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب بندهای ۱۱، ۱۰ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	توسعه‌ی پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور به ویژه با کشورهای منطقه‌ی آسیای جنوب غربی، تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت	تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت
۱۷۴		اقتصادی	توسعه حمل و نقل ریلی	اولویت بخشی ریلی در توسعه‌ی حمل و نقل و ایجاد مزیت رقابتی برای آن	اولویت بخش ریلی در توسعه‌ی حمل و نقل و ایجاد مزیت رقابتی برای آن	توسعه حمل و نقل ریلی
۱۷۵		اقتصادی - اجتماعی	توسعه روستایی	اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه‌ی روستایی کشور برای تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش آفرینی) با برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقاء شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و امکان روستایی با تأکید بر بند ۹ سیاست‌های کلی کشاورزی	اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه‌ی روستایی کشور، برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقاء شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و امکان روستایی	تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش آفرینی)
۱۷۶		اقتصادی	توسعه‌ی حمل و نقل ریلی باری	توسعه‌ی حمل و نقل ریلی باری با اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور و شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به ویژه کریدور شمال - جنوب با هدف توسعه‌ی صادرات و ترانزیت بار	تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور و شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به ویژه کریدور شمال - جنوب	توسعه‌ی صادرات و ترانزیت بار
۱۷۷		اقتصادی	جذب سرمایه‌ی خارجی	جذب سرمایه‌ی ایرانیان خارج از کشور و سرمایه‌گذاران خارجی با ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم	ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم جهت جذب سرمایه‌ی ایرانیان خارج از کشور و سرمایه‌گذاران خارجی	-
۱۷۸		اقتصادی - سیاسی	جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور	ایجاد زمینه‌های لازم در جهت جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور در توسعه‌ی ملی و تأثیر بر سیاست‌های نظام سلطه در دفاع از منافع ملی	ایجاد زمینه‌های لازم در جهت جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور	وسعه‌ی ملی و تأثیر بر سیاست‌های نظام سلطه در دفاع از منافع ملی
۱۷۹		اقتصادی - حقوقی	حقوق مالکیت‌های معنوی	توسعه‌ی ثبت رسمی اسناد و املاک و مالکیت‌های معنوی و ثبت رسمی مالکیت‌های دولت و مردم بر املاک و اراضی کشور در نظام کاداستر و گسترش فناوری‌های نوین در ارائه‌ی خدمات ثبتی	توسعه‌ی ثبت رسمی اسناد و املاک و مالکیت‌های معنوی و ثبت رسمی مالکیت‌های دولت و مردم بر املاک و اراضی کشور در نظام کاداستر و گسترش فناوری‌های نوین در ارائه‌ی خدمات ثبتی	-
۱۸۰		اقتصادی - حقوقی	حمایت قضائی مؤثر در زمین حقوق مالکیت و استحکام قراردادهای	حمایت قضائی مؤثر در تضمین حقوق مالکیت و استحکام قراردادهای به منظور توسعه‌ی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری خارجی	حمایت قضائی مؤثر در تضمین حقوق مالکیت و استحکام قراردادهای	وسعه‌ی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری خارجی
۱۸۱		اقتصادی - فناوری	دانش بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین دستی نفت و گاز	دانش بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین دستی نفت و گاز با تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به منظور افزایش خودکفایی	تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به منظور افزایش خودکفایی	دانش بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین دستی نفت و گاز
۱۸۲		فناوری - سیاسی - اقتصادی	دیپلماسی اقتصادی	اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی با هدف توسعه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی، ورود به بازارهای جهانی و دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز	اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی	توسعه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی، ورود به بازارهای جهانی و دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۸۳		فناوری	رتبه اول منطقه در علم و فناوری	دستیابی به رتبه ی اول منطقه در علم و فناوری و تثبیت آن با اهتمام به تحقق سیاست های کلی علم و فناوری	اهتمام به تحقق سیاست های کلی علم و فناوری	دستیابی به رتبه ی اول منطقه در علم و فناوری و تثبیت آن
۱۸۴		اقتصادی	رشد اقتصادی (سالانه متوسط ۸٪)	رشد اقتصادی شتابان و پایدار و اشتغال زا به گونه ای که با بسیج همه ی امکانات و ظرفیت های کشور، متوسط رشد ۸ درصد در طول برنامه محقق شود	با بسیج همه ی امکانات و ظرفیت های کشور	متوسط رشد ۸ درصد در طول برنامه
۱۸۵		اقتصادی - فناوری	سرمایه گذاری زیرساختی در حوزه ی فناوری اطلاعات و ارتباطات	افزایش سهم سرمایه گذاری زیرساختی در حوزه ی فناوری اطلاعات و ارتباطات تا رسیدن به سطح کشورهای برتر منطقه	افزایش سهم سرمایه گذاری زیرساختی در حوزه ی فناوری اطلاعات و ارتباطات	رسیدن به سطح کشورهای برتر منطقه
۱۸۶		اقتصادی	ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی در تحقق اقتصاد مقاومتی	مشارکت و بهره گیری مناسب از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی با ایفای نقش ملی و فراملی آنها در تحقق اقتصاد مقاومتی	مشارکت و بهره گیری مناسب از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی با ایفای نقش ملی و فراملی آنها	تحقق اقتصاد مقاومتی
۱۸۷		اقتصادی - فناوری	فناوری فضایی	توسعه ی فناوری فضایی با طراحی، ساخت، آزمون، پرتاب و بهره برداری از سامانه های فضایی و حفظ و بهره برداری	توسعه ی فناوری فضایی با طراحی، ساخت، آزمون، پرتاب و بهره برداری از سامانه های فضایی	حفظ و بهره برداری حداکثری از نقاط مداری کشور
۱۸۸		اقتصادی - اجتماعی - زیست محیطی	کنترل و بهره برداری از گازهای همراه تولید میادین نفتی	واگذاری طرح های جمع آوری، مهار، کنترل و بهره برداری از گازهای همراه تولید در کلیه ی میادین نفت و تأسیسات صنعت نفت به مردم	واگذاری طرح های جمع آوری، مهار، کنترل و بهره برداری از گازهای همراه تولید به مردم	
۱۸۹		حقوقی - اجتماعی	مبارزه با فساد اداری	ارتقاء سلامت اداری و اقتصادی و مبارزه با فساد در این عرصه با تدوین راهبرد ملی مبارزه با فساد و تصویب قوانین مربوط	تدوین راهبرد ملی مبارزه با فساد و تصویب قوانین مربوط	ارتقاء سلامت اداری و اقتصادی و مبارزه با فساد در این عرصه
۹۰		اقتصادی	تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال	تنظیم رابطه ی متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته های تحصیلی با نقشه ی جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال	متناسب سازی سطوح و رشته های تحصیلی با نقشه ی جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال	تنظیم رابطه ی متقابل تحصیل با اشتغال
۱۹۱		اقتصادی - فناوری	نظام استانداردسازی کشور	تدوین و اجرای سند جامع و نقشه ی راه استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت	تدوین و اجرای سند جامع و نقشه ی راه تحول نظام استانداردسازی کشور	مدیریت کیفیت
۱۹۲		اقتصادی - فناوری	نظام آمار و اطلاعات کشور	استقرار نظام جامع و کارآمد آمار و اطلاعات کشور	استقرار نظام جامع و کارآمد آمار و اطلاعات کشور	
۱۹۳		اقتصادی	نظام جامع تامین مالی و ابزارهای مالی آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه ها)	گسترش و تعمیق نظام جامع تامین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه در جهت توسعه ی سرمایه گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی	گسترش و تعمیق نظام جامع تامین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه	توسعه ی سرمایه گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی
۱۹۴		فناوری	نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری	ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد	ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد	
۱۹۵		اقتصادی - فناوری	نظام ملی نوآوری و نظام تامین مالی	توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری و حمایت از پژوهش های مسئله محور و تجاری سازی پژوهش و نوآوری، و توسعه ی نظام جامع تامین مالی در جهت پاسخ به نیاز اقتصاد دانش بنیان.	توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری، توسعه ی نظام جامع تامین مالی	حمایت از پژوهش های مسئله محور و تجاری سازی پژوهش و نوآوری، پاسخ به نیاز اقتصاد دانش بنیان

ردیف	نام سند	حوزه مرتبط (PESTEL)	موضوع	الزام	ابزار/ راهکار	اهداف
۱۹۶		اقتصادی - اجتماعی	هدفمندسازی پارانه‌ها	تحقق کامل هدفمندسازی پارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی		افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی
۱۹۷	سیاست‌های کلی نظام در محیط زیست	زیست محیطی - اقتصادی	ارزش‌ها و هزینه‌های زیست محیطی	استقرار نظام حساسی زیست محیطی در کشور با لحاظ ارزش‌ها و هزینه‌های زیست محیطی (تخریب، آلودگی و احیاء) در حساب‌های ملی.	نظام حساسی زیست محیطی	-
۱۹۸		فناوری - اقتصادی - زیست محیطی	تشویق سرمایه‌گذاری‌های سبز	حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری‌ها و فناوری‌های سازگار با محیط زیست با استفاده از ابزارهای مناسب ازجمله عوارض و مالیات سبز	عوارض و مالیات سبز	-
۱۹۹		فناوری - اقتصادی - زیست محیطی	توسعه فناوری و نوآوری‌های سبز	تقویت دیپلماسی محیط زیست با بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن و تسهیل انتقال و توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط	بهره‌گیری مؤثر از فرضیه‌ها و مشوق‌های بین‌المللی	-
۲۰۰		زیست محیطی - حقوقی	کنترل و پایش عوامل آلاینده محیط زیست	پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده هوا، آب، خاک، آلودگی‌های صوتی، امواج و اشعه‌های مخرب و تغییرات نامساعد اقلیم	الزام به رعایت استانداردها و شاخص‌های زیست محیطی در قوانین و مقررات، برنامه‌های توسعه و آمایش سرزمین	-
۲۰۱		اقتصادی - زیست محیطی	گسترش اقتصاد سبز	صنعت کم‌کربن، استفاده از انرژی‌های پاک، محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک و مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست محیطی	صنعت کم‌کربن	-
۲۰۲	بیانیه گام دوم انقلاب	اقتصادی - زیست محیطی	گسترش اقتصاد سبز	اصلاح الگوی تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و بهینه‌سازی الگوی مصرف آب، منابع، غذا، مواد و انرژی بویژه ترویج مواد سوختی سازگار با محیط زیست	بهینه‌سازی الگوی مصرف	-
۲۰۳		زیست محیطی	نظام ملی محیط زیست	ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست	-	-
۲۰۴	بیانیه گام دوم انقلاب	اقتصادی	تقویت اقتصاد مستقل	تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت، و توزیع عدالت محور، و مصرف به اندازه و بی اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه.	تولید انبوه و باکیفیت، و توزیع عدالت محور، و مصرف به اندازه و بی اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه	تقویت اقتصاد مستقل کشور
۲۰۵		اقتصادی	درون زایی و برون گرایی اقتصاد (مقاومتی)	درون زایی اقتصاد کشور، مولد شدن و دانش بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدیگری نکردن دولت، برون گرایی با استفاده از ظرفیتهای موجود کشور	مولد شدن و دانش بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدیگری نکردن دولت،	درون زایی اقتصاد کشور، برون گرایی با استفاده از ظرفیتهای موجود کشور

۲-۱-۲ تفسیر و ترجمه نتایج

در این گام عبارت‌های هم‌ارز در جدول ۲-۲ استخراج شده‌اند. به منظور استخراج این عبارت‌ها، از علامت اختصاری برای هریک از اسناد و ابعاد استفاده شده است. و با توجه به شماره اختصاص داده شده به مؤلفه‌ها در ماتریس مذکور عبارت مورد نظریان شده است. به طور مثال سند شماره ۱ (D1) در مؤلفه اجتماعی (S) بند ۱ به صورت D1S1 نمایش داده شده است. با توجه به حجم زیاد کدگذاری‌های انجام شده نتایج آن در گام بعدی ارائه خواهد شد.

۳-۱-۲ تلفیق نتایج تحلیل تم

در این بخش با استفاده از گام‌های قبل و در کنار هم قرار دادن عبارت‌های هم‌ارز، مجموعه عبارات سیاستی در هریک از مؤلفه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری، محیط زیستی و حقوقی، استخراج شده و در جدول ۳-۱ نشان داده شده‌اند.

جدول ۲-۲. تلفیق نتایج مؤلفه‌های هم‌ارز در هریک از حوزه‌ها (گام ۴)

نام سند	سیاسی P	اقتصادی E ^۱	اجتماعی S	فناوری T	زیست محیطی E ^۲	حقوقی L
سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن D1	-	- ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی - رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران بها و عناصر کمیاب	-	- زمین‌شناسی مواد معدنی و تولید مواد پیشرفته - سیاستگذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین	-	-
سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل D2	-	- بازار حمل و نقل بین‌المللی - پیشرفت و بهبود روش‌های حمل و نقل و مدیریت منابع انسانی و اطلاعات - توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل - جذب سرمایه و گسترش پوشش بیمه	-	-	- ایجاد نظام جامع حمل و نقل با اولویت حمل و نقل ریلی	-
سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی D3	-	- فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد به دور از فقر، فساد، تبعیض - رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل	- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی - روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی - متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی و تولید ملی	- تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم - برخوردار از دانش پیشرفته	- بهره‌مند از محیط زیست مطلوب	-
سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی D4	-	- اصلاح ساختار مالی - عادلانه کردن سود تسهیلات - اصلاح ساختار سازمانی بانک‌ها در جهت افزایش کارایی - رونق سرمایه‌گذاری، اشتغال و تولید - اصلاح نظام مالیاتی - تأمین هزینه‌های جاری از محل درآمدهای مالیاتی - ساماندهی، گسترش و ارتقاء بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه)	-	-	-	-
سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت D5	-	- افزایش بهره‌وری عوامل تولید به ویژه نیروی کار و سرمایه - افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی	- انسجام و تعادل منطقه‌ای در کشور	- ارتقاء سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و راهبردی	-	- تشکیل‌های تخصصی
سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی D6	-	- توانمندسازی بخش خصوصی - توسعه تجارت جهانی	-	- توسعه سرمایه انسانی دانش پایه و متخصص - توسعه و ارتقای استانداردهای ملی	-	-
سیاست‌های کلی نظام در اصلاح الگوی مصرف D7	-	- ارتقاء بهره‌وری - اصلاح الگوی مصرف - توانمندسازی نیروی کار - صرفه‌جویی در مصرف انرژی - مصرف بهینه آب	- فرهنگ بهره‌وری	-	-	-
سیاست‌های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات D8	- تعامل موثر و سازنده منطقه‌ای و جهانی و همکاری	- سرمایه‌گذاری مشترک	-	- استانداردهای مربوط به امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات - تکیه بر فناوری بومی و توانمندی‌های تخصصی داخلی و فنی - تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)	-	-

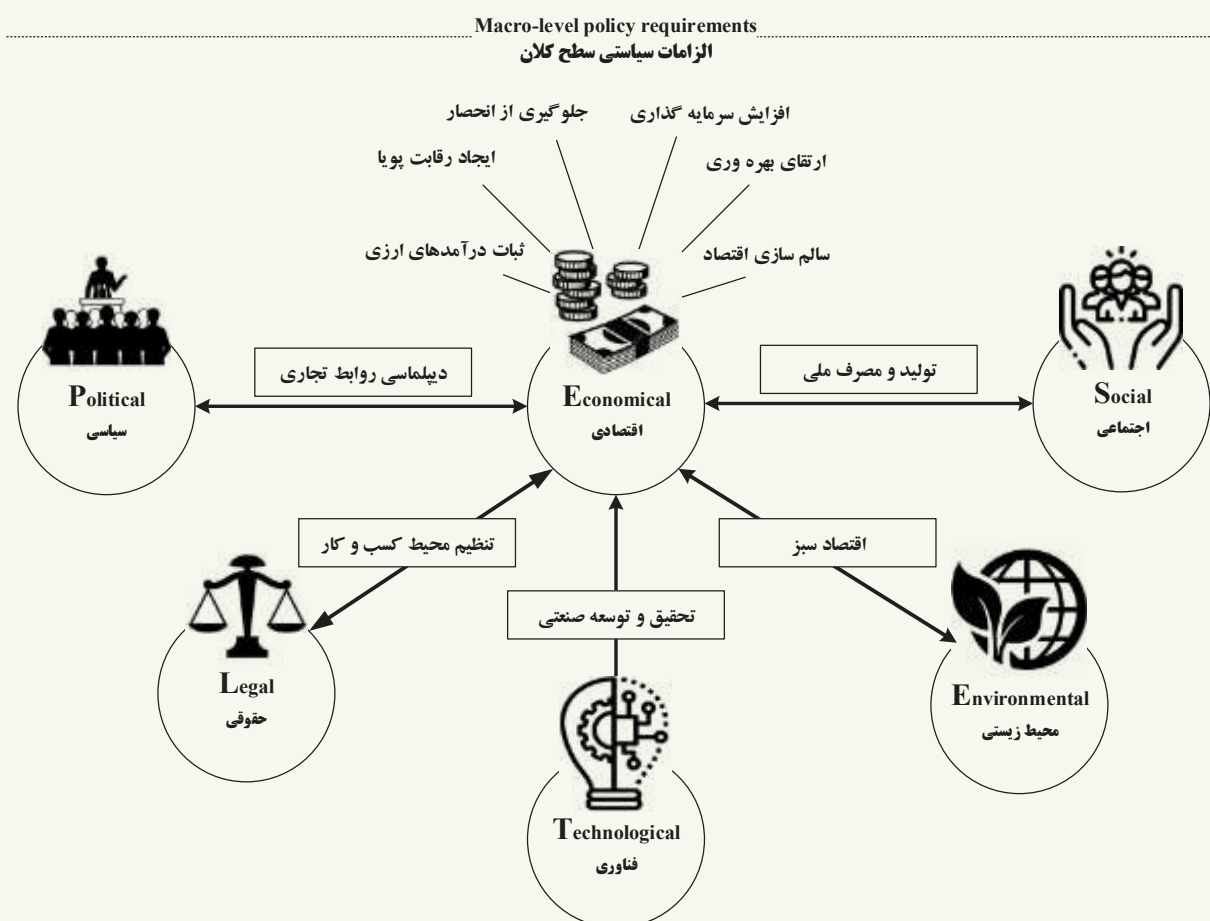
نام سند	سیاسی P	اقتصادی E ¹	اجتماعی S	فناوری T	زیست محیطی E ²	حقوقی L
سیاست‌های کلی نظام در اشتغال D9		- آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) - هماهنگ‌سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی - گسترش و استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی در جهت ارتقای اشتغال - صندوقهای سرمایه‌گذاری در جهت ایجاد اشتغال - پرداخت یارانه در جهت ایجاد اشتغال - بهره‌وری نیروی کار، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات		- ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش بنیان - جذب فناوری		- بهبود فضای کسب و کار و رقابت پذیری
سیاست‌های کلی نظام در آمایش سرزمین D10	- تأمین منافع مشترک منطقه‌ای - ایجاد و تقویت نهادها و تشکلهای منطقه‌ای - رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت	- ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور - استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در بحث ترانزیت - توسعه منابع انسانی به عنوان رکن اصلی آمایش سرزمین	- توجه به یکپارچگی ملی و سرزمینی و تقویت هویت اسلامی - ایرانی و مدیریت سرزمین - سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق	-	- حفظ محیط زیست در طرح‌های توسعه	-
سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی D11	- حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی	- انحصار در چرخه تولید - ارتقا بازده اقتصادی - ارتقا بهره‌وری نیروی کار - بهینه‌سازی و هم‌افزایی ظرفیت‌های تولیدی و ارتقاء کیفی کار و سرمایه ایرانی - بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره‌وری عوامل تولید - تکمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی - حمایت از تولید داخل - حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی - سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه - مدیریت منابع ارزی - کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات - نهادهای مالی توسعه‌ای و بیمه‌ای	- توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی - توسعه نهادهای مردمی برای رشد تولید ملی	- تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر - گسترش اقتصاد دانش بنیان - هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری	-	- تسهیل فعالیت در بخش‌های تولیدی و رفع موانع سرمایه‌گذاری در سطح ملی - افزایش سهم بخش‌های تعاونی و خصوصی در تولید ملی - بهبود فضای کسب و کار

نام سند	سیاسی P	اقتصادی E ¹	اجتماعی S	فناوری T	زیست محیطی E ²	حقوقی L
سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی D12	- اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز - تقویت توان آفندی کشور - توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان	- تکمیل زنجیره ارزش صنعت - محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد - تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن - تقویت صندوق توسعه ملی - توسعه کارآفرینی - توسعه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی - تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی - ثبات در درآمد ارزی صادرات - حمایت هدفمند از صادرات - شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد - صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور - شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار - اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی - اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور - هدفمندسازی پارانه‌ها	- ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا) - تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده و تولید ثروت - سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش - مدیریت مصرف و اصلاح الگوی مصرف	- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن - اقتصاد دانش‌بنیان	-	-
سیاست‌های کلی علم و فناوری D13		- افزایش سهم تولید داخل محصولات - افزایش بودجه تحقیق و پژوهش - تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال - افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی	- اشتغال دانش‌آموختگان - حفظ موازین اسلامی و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی در استفاده از علم و فناوری - تقویت فرهنگ کسب و کار دانش‌بنیان - تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری - نوآوری نظام مند، کار جمعی و وجدان کاری	- ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها - انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت - توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر فناوری‌های جدید و بومی - حمایت از نوآوران و فعالیت‌های عرصه علم و فناوری - حمایت از تأسیس و توسعه شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری - دستیابی به علوم و فناوری‌های پیشرفته	- تکمیل زیرساخت‌ها و قوانین و مقررات مربوط به مالکیت فکری و معنوی - نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری - نظام‌های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه‌بندی در حوزه‌های علم و فناوری	

نام سند	سیاسی P	اقتصادی E ¹	اجتماعی S	فناوری T	زیست محیطی E ²	حقوقی L
سیاست‌های کلی «برنامه ششم توسعه» D14	- تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان - جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور - دیپلماسی اقتصادی	- تکمیل ظرفیت زنجیره ارزش افزوده مواد معدنی - ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن - افزایش صادرات محصولات بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی - بهبود فضای کسب و کار و رقابت‌پذیری - تامین مالی ارزی بخش‌های غیردولتی از صندوق توسعه ملی - تامین مالی بخش‌های کشاورزی و صنایع کوچک و متوسط و تعاونی از صندوق توسعه ملی - تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری - تامین مالی فعالیت‌های خرد و متوسط - تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز - توسعه اقتصاد دریایی جنوب - توسعه حمل و نقل ریلی - جذب سرمایه خارجی - ظرفیت نهاد‌های عمومی غیردولتی در تحقق اقتصاد مقاومتی - تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال - نظام جامع تامین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها) - هدفمندسازی یارانه‌ها	- تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور - توزیع عادلانه ثروت - توسعه روستایی	- تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه - توسعه تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان - افزایش ضریب باز یافت از مخازن نفت و گاز - افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در حوزه‌های راهبردی صنعتی - دانش‌بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز - سرمایه‌گذاری زیرساختی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات - نظام استانداردسازی کشور	- گسترش نیروگاه‌های پراکنده و کوچک مقیاس	- حقوق مالکیت‌های معنوی - مبارزه با فساد اداری - نظام آمار و اطلاعات کشور
سیاست‌های کلی نظام در محیط زیست D15	-	- عوارض و مالیات سبز - گسترش اقتصاد سبز - نظام حساس‌ریزی زیست محیطی	-	- توسعه فناوری و نوآوری های سبز	- کنترل و پایش عوامل آلاینده محیط زیست - ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست	-
بیانیه گام دوم انقلاب D16	-	- تقویت اقتصاد مستقل - درون‌زایی و برون‌گرایی اقتصاد (اقتصاد مقاومتی)	-	-	-	-

۲-۲ جمع‌بندی: استخراج کلیدواژه‌های کلیدی سند

براساس تحلیل انجام شده بیش از ۸۵ درصد از سیاست‌های بالادستی استخراج شده با محوریت حوزه اقتصادی است و مهمترین کلیدواژه‌های منحصراً اقتصادی شامل: سالم‌سازی اقتصاد، ارتقای بهره‌وری، افزایش سرمایه‌گذاری، جلوگیری از انحصار، ایجاد رقابت پویا و ثبات درآمدهای ارزی، و کلیدواژه‌های مشترک با سایر حوزه‌ها مشتمل بر: دیپلماسی روابط تجاری (مشترک با حوزه سیاسی)، تنظیم محیط کسب و کار (مشترک با حوزه حقوقی)، تحقیق و توسعه صنعتی (مشترک با حوزه فناوری)، اقتصاد سبز (مشترک با حوزه محیط زیستی) و تولید و مصرف ملی (مشترک با حوزه اجتماعی) هستند (شکل ۲-۲).



شکل ۲-۲. کلیدواژه‌های اصلی مستخرج از اسناد سیاستی بالادستی تأثیرگذار بر بخش صنعت، معدن و تجارت

شایان ذکر است تمامی موضوعات شناسایی شده از اسناد بالادستی در سطح کلان قرار نداشته و بعضاً به سطوح بین‌بخشی یا بخشی ارتباط دارند؛ لذا از این بخش از تحلیل تم انجام شده در ظرفیت‌های قانونی سطوح پایین‌تر سند استفاده شده است. اما کلیدواژه‌های پیش‌گفته مبنای تدوین الزامات و سیاست‌های سطح کلان سند را ایجاد کرده است.

پیوست‌ها

پیوست ۱- سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «بخش معدن» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۰۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۱/۷۶۲۳۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۰۳ دفتر معظم له ابلاغ گردیده است، مشتمل بر:

- سیاست‌گذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین؛
- تقویت خلاقیت و ابتکار و دستیابی به فناوری‌های نوین و ارتقای سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور؛
- ارتقای سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فراوری شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین‌شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فراوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی؛
- تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران‌بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته.

پیوست ۲- سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «حمل و نقل» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۰۳

توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۱/۷۶۲۳۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۰۳ دفتر معظم له ابلاغ گردیده است، مشتمل بر:

- ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت دادن به حمل و نقل ریلی و با

توجه به جهات زیر:

- ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی،
- کاهش شدت مصرف انرژی،
- کاهش آلودگی زیست محیطی،
- افزایش ایمنی،
- برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا؛
- افزایش بهره‌وری تارسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش‌های حمل و نقل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات؛
- توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با توجه به نکات زیر:
- نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها،
- آمایش سرزمین،
- ملاحظات دفاعی-امنیتی،
- سودآوری ملی،
- موقعیت ترانزیتی کشور،
- تقاضا؛
- فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه
- فعالیت‌های این بخش؛
- دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی.

پیوست ۳ - چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

سند نهایی متن چشم‌انداز بیست‌ساله کشور که مبنای سیاست‌های کلی چهار برنامه پنج‌ساله آینده است در تاریخ ۱۳/۰۸/۱۳۸۲ توسط مقام معظم رهبری تأیید و به مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ گردیده است، مشتمل بر: «با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه جمع و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- ... برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی و تولید ملی؛
 - برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب؛
 - فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن؛
 - دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل...»
- در تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آنها از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانائی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود.

پیوست ۴- سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی

بر اساس بند اول اصل یکصد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص سیاست‌های کلی در بخش مالی طی ۶ ماده مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۱۲ به شرح ذیل به تصویب رسید:

- قطع اتکاء هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمد مالیاتی و سایر درآمدها حداکثر تا پایان برنامه پنجم؛
- اصلاح نظام مالیاتی به منظور توسعه رفاه عمومی، رونق تولید و سرمایه‌گذاری و برقراری عدالت مالیاتی از طریق ترویج فرهنگ مالیاتی، ارتقاء اعتقاد عمومی، ساده‌سازی و شفافیت، با تأکید بر مالیات بر ارزش افزوده و به حداقل رساندن معافیت‌های مالیاتی؛
- ... ساماندهی، گسترش و ارتقای بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارایی، شفافیت، سلامت، با بهره‌مندی از فناوری‌های نوین، همچنین ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران و موسسات فعال در بازارهای مالی با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان، تشویق رقابت و ابتکارات، پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با تخلف‌های حقوقی و کیفری مالی؛
- ... اصلاح ساختار سازمانی بانک‌ها در جهت افزایش کارایی، کاهش هزینه‌ها و روان‌تر شدن عملیات و خدمات؛
- اصلاح ساختار مالی در جهت کفایت سرمایه با توجه به استانداردهای جهانی و کاهش بدهی‌های دولت؛
- عادلانه کردن سود تسهیلات با رعایت موازین بانکداری اسلامی، رقابتی کردن فعالیت‌ها با هدف رونق سرمایه‌گذاری، اشتغال و تولید.

پیوست ۵- سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت

متن ابلاغیه در خصوص سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی در تاریخ

۱۳۹۱/۰۹/۲۹ از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ گردیده است، مشتمل بر:

- افزایش سهم بخش صنعت در تولید داخلی و افزایش ارزش افزوده بخش صنعت، با:
 - دستیابی به رشد مطلوب سرمایه‌گذاری صنعتی،
 - انتخاب فرایندهای صنعتی دانش‌محور،
 - ارتقای منزلت کار، تلاش و کارآفرینی؛
 - افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی، براساس:
 - گسترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی،
 - رعایت اندازه اقتصادی بنگاه‌ها،
 - لغو امتیازات خاص و انحصارات غیرضرور؛
- افزایش بهره‌وری عوامل تولید به‌ویژه نیروی کار و سرمایه؛
- ارتقای سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و راهبردی، با:
 - گسترش تحقیق و توسعه،
 - ایجاد قدرت طراحی،
 - تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور،
 - تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان،
 - بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت‌های جدید نسبی و رقابتی؛
- توسعه تشکلهای تخصصی و افزایش نقش آنها در تصمیم‌سازی‌ها با نهادهای سازشی داورى‌هاى تخصصى و حرفه‌ای؛
- انسجام و تعادل منطقه‌ای در کشور، از طریق: حمایت و ایجاد زیرساخت‌ها و زیربنایها و برقراری مشوق‌های مناسب با رعایت اصول آمایش سرزمینی و امنیتی؛
- رشد مستمر صادرات کالا و خدمات صنعتی کشور، با:
 - ارتقای کیفیت کالاها،
 - شناسایی و تحویل بازار،
 - حمایت‌های مؤثر مالی، سیاسی و مقرراتی از صادرات صنعتی؛
- گسترش صنایع دستی به‌ویژه صنایع دارای محتوای فرهنگی و هنری و بهره‌گیری از صنعت گردشگری؛
- ایجاد خوشه‌های صنعتی، از طریق: تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقاء توان رقابتی.

پیوست ۶- سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی

متن ابلاغیه در خصوص سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی (بند «ج» اصل چهل و چهار قانون اساسی) که در تاریخ ۱۳۸۵/۰۴/۱۲ به روسای سه قوه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ گردیده است، مشتمل بر:

- تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت؛
 - توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی؛
 - آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرایند تدریجی و هدفمند؛
 - توسعه سرمایه انسانی دانش و پایه و متخصص؛
 - توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی؛
 - جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی.
- واگذاری ۸۰٪ از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل ۴۴ به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است:
- بنگاه‌های دولتی که در زمینه‌های معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز؛
 - بانک‌های دولتی به استثنای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات؛
 - شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای بیمه مرکزی و بیمه ایران؛
 - شرکت‌های هواپیمایی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی؛
 - بنگاه‌های تأمین نیرو به استثنای شبکه‌های اصلی انتقال برق؛
 - بنگاه‌های پستی و مخابراتی به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی؛
 - صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا؛

پیوست ۷- سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف

متن سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف که در تاریخ ۱۳۸۹/۰۴/۱۴ به روسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده است بدین شرح است:

- صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست‌های زیر:
 - اولویت دادن به افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت‌های جدید تولید انرژی؛
 - انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه‌سازی عرضه و مصرف انرژی؛
 - تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل‌گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی؛
 - پایش شاخص‌های کلان انرژی با ساز و کار مناسب؛
 - بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آن‌ها و الزام تولیدکنندگان به اصلاح فرایندهای تولیدی انرژی بر؛
 - اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تأکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل و نقل عمومی؛
 - افزایش بازدهی نیروگاه‌ها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی‌های تجدید پذیر و نوین؛
 - گسترش تولید برق از نیروگاه‌های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پر بازده برق و تولید همزمان برق و حرارت؛
 - بهبود روش‌های انتقال حامل‌های انرژی از جمله حداکثرسازی انتقال فراورده‌های نفتی از طریق خط لوله و راه آهن؛
- ارتقای بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها به‌ویژه بخش کشاورزی در چارچوب سیاست‌های زیر:
 - طراحی، تدوین و اجرای سند ملی الگوی مصرف آب در بخش‌های مختلف و به هنگام سازی آن؛
 - اعمال سیاست‌های تشویقی و حمایتی از طرح‌های بهینه‌سازی استحصال، نگهداری و مصرف آب؛
 - تدوین و اعمال استانداردها و ضوابط لازم برای کاهش ضایعات آب، پایش کیفیت منابع آب و جلوگیری از آلودگی آب‌ها؛

- اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه‌های آبیاری کارآمدتر، ایجاد سامانه‌های بهینه تأمین و توزیع آب شرب و بهینه‌سازی تخصیص و مصرف آب در بخش تولید براساس ارزش راهبردی و اقتصادی بیشتر؛
- برنامه‌ریزی برای استفاده مجدد و باز چرخانی آب؛
- تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی مناسب برای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب به‌ویژه در سفره‌های زیرزمینی دارای تراز منفی و اعمال مدیریت خشکسالی و سیل، سازگار با شرایط اقلیمی.
- اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقا و بهبود شرایط و کیفیت فرایندهای «تولید و تبدیل گندم به نان» و «مصرف نان» در چارچوب سیاست‌های زیر:
 - تمرکز در سیاستگذاری، هدایت و نظارت و تعیین دستگاه متولی تنظیم بازار نان؛
 - اعمال سیاست‌های حمایتی و تشویقی برای ارتقای سطح بهداشتی مراکز تولید نان و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده در فرایند تولید نان؛
 - حفظ ذخیره استراتژیک گندم؛
 - تنظیم مبادلات تجاری بازار گندم و آرد با هدف تنظیم بازار داخلی؛
 - اصلاح ساختار تولید و بهبود فرایند و توسعه تولید انواع نان‌های با کیفیت، بهداشتی و متناسب با ذائقه و فرهنگ مردم از طریق تدوین و اعمال استانداردها و روش‌های تجربه شده و اصول صحیح تولید گندم، آرد و خمیر و پخت نان.
- ارتقای بهره‌وری در چارچوب سیاست‌های زیر:
 - تحول رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هرچه بیشتر به منافع حاصل از کسب و کار جامعه.
 - افزایش بهره‌وری با تأکید بر استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره‌وری از طریق:
 - حداکثرسازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش پایه؛
 - استقرار سازوکارهای انگیزشی در نظام پرداخت‌ها در بخش عمومی و بنگاهی؛
 - استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی و بهبود فرایند تخصیص منابع کشور براساس منافع اقتصادی و اجتماعی؛
 - اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی، اتخاذ رویکرد نتیجه‌گرا و اجرای حسابرسی عملکرد در دستگاه‌های دولتی؛
 - اصلاح قوانین و مقررات، روش‌ها، ابزارها و فرایندهای اجرایی؛
 - اولویت توانمندسازی نیروی کار در کلیه برنامه‌های حمایتی.

پیوست ۸- سیاست‌های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات

مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی نظام امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات (افتا) را در تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۹ به شرح ذیل ابلاغ فرمودند:

- ... ارتقای سطح دانش و ظرفیت‌های علمی، پژوهشی، آموزشی و صنعتی کشور برای تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)؛
- تکیه بر فناوری بومی و توانمندی‌های تخصصی داخلی در توسعه زیرساخت‌های علمی و فنی امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی؛
- ... تعامل مؤثر و سازنده منطقه‌ای و جهانی و همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه‌های دانش، فناوری و امور مربوط به امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی با حفظ منافع و امنیت ملی؛
- تعیین نهاد متولی و هماهنگ کننده زیر نظر دولت به منظور هدایت، نظارت و تدوین استانداردهای لازم برای حفظ و توسعه امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات و تهیه پیش نویس قوانین مورد نیاز ...

پیوست ۹- سیاست‌های کلی نظام در اشتغال

سیاست‌های کلی اشتغال که به رؤسای قوای سه گانه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیر شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۰/۰۴/۲۸ ابلاغ شده، به این شرح است:

- ... آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسؤولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها؛
- ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش بنیان و آینده‌نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی؛
- ... بهبود محیط کسب و کار و ارتقای شاخص‌های آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیرساخت‌ها) و حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های ذی ربط در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات از طریق تعامل مؤثر و سازنده با کشورها، سازمان‌ها و ترتیبات منطقه‌ای و جهانی؛
- هماهنگ‌سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی در جهت کاهش نرخ بیکاری توأم با ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید و افزایش تولید؛
- توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال مولد در بخش‌های خصوصی و تعاونی؛
- گسترش و استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی دارای مزیت مانند: گردشگری و حق گذر (ترانزیت)؛
- حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه برای تجاری‌سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور؛
- ... رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار.

پیوست ۱۰- سیاست‌های کلی آمایش سرزمین

سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۹۱/۰۹/۲۱ به شرح ذیل است:

الف- توسعه منابع انسانی به عنوان رکن اصلی آمایش سرزمین از طریق:

- ... ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره‌وری نیروی کار در جهت افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل مؤثر در تولید ثروت ملی؛

ب- توجه به یکپارچگی ملی و سرزمینی و تقویت هویت اسلامی - ایرانی و مدیریت سرزمین از طریق:

- ... تعامل سازنده میان ارزش‌ها و مزیت‌های مناطق گوناگون کشور با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و انگیزه‌های ملی و اقدام در جهت تفویض اختیارات مناسب قانونی به سطوح منطقه‌ای و محلی با رعایت تمرکز امور سیاستگذاری و حاکمیتی؛

ج - ارتقای کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور با:

- تقسیم کار ملی با توجه به استعدادهای طبیعی و خلق مزیت‌های جدید در مناطق مختلف کشور؛
- هم‌افزایی مزیت‌های کشور، نوسازی بخش کشاورزی متناسب با منابع تولید و پهنه‌بندی اقلیمی، اصلاح و تکمیل زنجیره‌های تولید صنعتی، سازماندهی بخش خدمات نوین و تولید کالا و خدمات دانش پایه؛
- فراهم آوردن زمینه‌های مناسب مدیریتی و زیربنایی در مناطق مختلف و ارتقای مستمر سطح شاخص بهره‌وری ملی و افزایش سهم منابع انسانی در تولید ثروت ملی متناسب با استعداد مناطق کشور.

هـ- سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی با تأکید بر مشارکت مؤثر مردم با:

- ... توسعه هماهنگی جزایر و سواحل جنوب و شمال کشور با بهره‌گیری از ظرفیت استان‌های همجوار، موقعیت جغرافیایی، زیربنای اساسی، منابع دریایی و نفت و گاز و استقرار صنایع مرتبط، پشتیبان و انرژی‌بر و توسعه بازرگانی، گردشگری، آموزش عالی، فنی- حرفه‌ای و تحقیقات با تقویت تعامل فراملی (طی ده سال در قالب دو برنامه پنج‌ساله)؛

- توسعه هماهنگ مناطق مرزی در شرق و غرب کشور با تقویت امور زیربنایی و بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی جهت توسعه ظرفیت ملی گردشگری، آموزشی، بازرگانی و تعامل فرامرزی.

و- رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت و فعالیت در سرزمین با تکیه بر:

- ... ارتقای فعالیت‌های توسعه‌ای ملی و استانی در مناطق مرزی با اعطای مشوق‌های اقتصادی و تقویت زیربناها و استقرار مناسب جمعیت و تقویت نیروهای نظامی و انتظامی متناسب با تهدیدات.

ز- استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه‌ای و جهانی از طریق:

- ... تقویت شبکه ریلی و راه‌های ارتباطی اصلی و شریانی سرزمین و تبدیل کشور به مرکز عبور و مرور هوایی منطقه

برای ترانزیت کالا و مسافرو نیز ایفای نقش مرکزیت مبادله انرژی (نفت، گاز، برق) و مخابرات در منطقه به منظور حفظ امنیت و منافع ملی؛

- جلب مشارکت کشورهای منطقه در طراحی، سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های مشترک در زمینه‌های مختلف به ویژه اقتصادی و زیربنایی در جهت تأمین منافع مشترک منطقه‌ای؛

- ایجاد و تقویت نهادها و تشکل‌های منطقه‌ای در زمینه‌های گوناگون به ویژه علمی، فرهنگی، اقتصادی، و زیست‌محیطی با بهره‌گیری از عناصر هویت ایرانی- اسلامی؛

- انتخاب تعدادی از کلان‌شهرها، بنادر و جزایر مستعد کشور و تجهیز آن‌ها به خدمات پیشرفته ارتباطی و اطلاعاتی برای پذیرش نقش فراملی؛

- ایفای نقش محوری در تعاملات علمی - فنی با منطقه و سایر کشورها با صدور خدمات فنی، مهندسی و آموزشی.

ح - حفظ، احیا و بهره‌وری بهینه از سرمایه‌ها، منابع طبیعی تجدیدشونده و حفظ محیط‌زیست در طرح‌های توسعه.

پیوست ۱۱- سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

متن سیاست‌های کلی «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» که به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ ابلاغ شده، به شرح زیر است:

- بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره‌وری عوامل تولید با:
- اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی
- کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت تولید
- اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی
- بهینه‌سازی تعامل عوامل تولید
- هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری‌ها و زیربنای آن‌ها و بهره‌گیری از آن‌ها، با هدف:
- ارتقای کیفی و افزایش کمی تولید ملی
- بالا بردن درجه ساخت داخل تا محصول نهایی
- حمایت از تجاری‌سازی فناوری محصول و بهره‌گیری از جذب و انتقال دانش فنی و فناوری‌های روز و ایجاد نظام ملی نوآوری
- گسترش اقتصاد دانش بنیان با تأکید بر توسعه مؤلفه‌های اصلی آن، از جمله: زیرساخت‌های ارتباطی، زمینه‌های تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و گسترش کاربرد آن، حمایت قانونی از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی و مرتبط کردن بخش‌های علمی و پژوهشی با بخش‌های تولیدی کشور؛
- حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور؛
- تکمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی با رعایت اصل رقابت پذیری و فاصله گرفتن از خام‌فروشی در بازه زمانی معین؛
- حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارزآوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد؛
- مدیریت منابع ارزی با تأکید بر تأمین نیازهای تولید ملی و کارآفرینی، و ثبات ارزش پول ملی؛
- بهبود فضای کسب و کار با هدف افزایش تولید ملی و اصلاح زمینه‌های فرهنگی، قانونی، اجرایی و اداری.
- افزایش سهم بخش‌های تعاونی و خصوصی در تولید ملی از طریق:
- تقویت انگیزه و عزم ملی و تأکید و تسریع در اجرای کامل سیاست‌های کلی اصل ۴۴، رعایت انضباط مالی و بودجه‌ای دولت
- رفع تبعیض بین بخش دولتی و بخش‌های خصوصی و تعاونی
- ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آن‌ها

- تنظیم نقش نهادهای عمومی غیردولتی اقتصادی در جهت تولید ملی؛
- شفاف‌سازی و به‌هنگام‌سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن و اطلاع‌رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاران و سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف و مقابله جدی با استفاده از هرگونه دسترسی اطلاعاتی ویژه؛
- توانمندسازی و ارتقای بهره‌وری نیروی کار با افزایش انگیزه، مهارت و خلاقیت و ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی و پژوهشی با نیازهای بازار کار؛
- بسترسازی و ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی.
- ارتقاء سرمایه‌های انسانی، طبیعی، اجتماعی و فیزیکی با تأکید بر توسعه نهادهای مردمی برای رشد تولید ملی؛
- توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی و استفاده از نظرات متخصصان و صاحب‌نظران در تصمیمات اقتصادی؛
- جلوگیری از اتلاف و راکد ماندن سرمایه‌های فیزیکی و انسانی ایرانی با تأکید بر ایجاد و توسعه خدمات فنی و مشاوره‌ای فرابنگاهی و ارتقاء بازده اقتصادی این سرمایه‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی؛
- گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و تکمیل ساختارهای آن و اعمال سیاست‌های تشویقی برای حضور عموم مردم و سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی به‌ویژه منطقه‌ای در بازار سرمایه؛
- حمایت از محققان و سرمایه‌گذاران و تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر متضمن تحقیق و توسعه با تأسیس صندوق‌های شراکت یا ضمانت برای سرمایه‌گذاری در این حوزه؛
- کارآمدسازی مدیریت منابع موجود در صندوق توسعه ملی در جهت بهینه‌سازی و هم‌افزایی ظرفیت‌های تولیدی و ارتقاء کیفی کار و سرمایه ایرانی؛
- تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات (از جمله اصلاح قانون پولی و بانکی، تأمین اجتماعی و مالیات‌ها) برای تسهیل فعالیت در بخش‌های تولیدی و رفع موانع سرمایه‌گذاری در سطح ملی با رویکرد ثبات نسبی در قوانین؛
- کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات با استفاده از سازوکار شفاف‌سازی و اطلاع‌رسانی و کاهش واسطه‌های غیرضرور و ناکارآمد؛
- گسترش منابع مالی و کارآمدسازی مدیریت آن در جهت افزایش ظرفیت تولید ملی و کاهش هزینه‌های تأمین مالی مورد نیاز به‌ویژه با ساماندهی، گسترش و حمایت از نهادهای مالی توسعه‌ای و بیمه‌ای؛
- جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف.

پیوست ۱۲- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ ابلاغ گردیده است:

- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن؛
- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع؛
- پیشسازی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری؛
- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، به‌ویژه در میادین مشترک؛
- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد؛
- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)؛
- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن به‌ویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی؛
- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان‌آفندی و اقدامات مناسب؛
- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت؛
- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه؛
- تأمین شرایط و فعالسازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی؛
- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته؛
- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به‌ویژه در اقلام وارداتی)؛
- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز؛
- حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزش‌آوری مثبت؛
- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور؛
- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...؛

- صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور؛
- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش؛
- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید؛
- شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار؛
- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی؛
- اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور؛
- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها.

پیوست ۱۳- سیاست‌های کلی علم و فناوری

در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی «علم و فناوری» به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۱۳۹۳/۰۶/۲۳ به شرح ذیل ابلاغ شد:

۱- جهاد مستمر علمی با هدف کسب مرجعیت علمی و فناوری در جهان با تأکید بر:

۱-۱- تولید علم و توسعه نوآوری و نظریه پردازی.

۱-۲- ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری و تبدیل ایران به قطب علمی و فناوری جهان اسلام.

۱-۳- توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی.

۱-۴- تحول و ارتقاء علوم انسانی بویژه تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون، برنامه‌ها و روش‌های آموزشی و ارتقاء کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی مربوط.

۱-۵- دستیابی به علوم و فناوری‌های پیشرفته با سیاستگذاری و برنامه ریزی ویژه.

۲- بهینه سازی عملکرد و ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور به منظور دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز و شکوفایی علمی با تأکید بر:

۲-۱- مدیریت دانش و پژوهش و انسجام بخشی در سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت راهبردی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء مستمر شاخص‌ها و روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان.

۲-۲- اصلاح نظام پذیرش دانشجو و توجه ویژه به استعداد و علاقمندی دانشجویان در انتخاب رشته تحصیلی و افزایش ورود دانشجویان به دوره‌های تحصیلات تکمیلی.

۲-۳- ساماندهی و تقویت نظام‌های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه بندی در حوزه‌های علم و فناوری.

۲-۴- ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد.

۲-۵- حمایت از تأسیس و توسعه شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری.

۲-۶- توزیع عادلانه فرصت‌ها و امکانات تحصیل و تحقیق در آموزش عالی در سراسر کشور.

۲-۷- شناسایی نخبگان، پرورش استعدادهای درخشان و حفظ و جذب سرمایه‌های انسانی.

۲-۸- افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ با تأکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره‌وری.

۳- حاکمیت مبانی، ارزش‌ها، اخلاق و موازین اسلامی در نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری و تحقق دانشگاه اسلامی با تأکید بر:

- ۳-۱- اهتمام به نظام تعلیم و تربیت اسلامی و اصل پرورش در کنار آموزش و پژوهش و ارتقاء سلامت روحی و معنوی دانش پژوهان و آگاهی‌ها و نشاط سیاسی آنان.
- ۳-۲- تربیت اساتید و دانشجویان مؤمن به اسلام، برخوردار از مکارم اخلاقی، عامل به احکام اسلامی، متعهد به انقلاب اسلامی و علاقمند به اعتلای کشور.
- ۳-۳- حفظ موازین اسلامی و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی در استفاده از علم و فناوری.
- ۴- تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری:
 - ۴-۱- تقویت و گسترش گفتمان تولید علم و جنبش نرم‌افزاری در کشور.
 - ۴-۲- ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری.
 - ۴-۳- تشکیل کرسی‌های نظریه‌پردازی و تقویت فرهنگ کسب و کار دانش‌بنیان و تبادل آراء و تضارب افکار، آزاداندیشی علمی.
 - ۴-۴- ارتقاء منزلت و بهبود معیشت استادان، محققان و دانش‌پژوهان و اشتغال دانش‌آموختگان.
 - ۴-۵- احیاء تاریخ علمی و فرهنگی مسلمانان و ایران و الگوسازی از مفاخر و چهره‌های موفق عرصه علم و فناوری.
 - ۴-۶- گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران و فعالیت‌های عرصه علم و فناوری.
- ۵- ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر:
 - ۵-۱- افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی، ازدیاد توان ملی و ارتقاء کارآمدی.
 - ۵-۲- حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول و افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد.
 - ۵-۳- تحکیم و تعمیق پیوند حوزه و دانشگاه و تقویت همکاری‌های مستمر راهبردی.
 - ۵-۴- تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال.
 - ۵-۵- تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش با توجه به مزیت‌ها، ظرفیت‌ها و نیازهای کشور و الزامات نیل به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه.
 - ۵-۶- حمایت از مالکیت فکری و معنوی و تکمیل زیرساخت‌ها و قوانین و مقررات مربوط.
 - ۵-۷- افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء سهم وقف و امور خیریه در این حوزه.
 - ۵-۸- توسعه و تقویت شبکه‌های ارتباطات ملی و فراملی میان دانشگاه‌ها، مراکز علمی، دانشمندان و پژوهشگران و بنگاه‌های توسعه فناوری و نوآوری داخلی و خارجی و گسترش همکاری‌ها در سطوح دولتی و نهادهای مردمی با اولویت کشورهای اسلامی.

- ۶- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر:
- ۶-۱- توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر علوم و فناوری‌های جدید و حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری‌های بومی بویژه در حوزه‌های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور.
- ۶-۲- اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی.
- ۶-۳- استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز.
- ۶-۴- تبدیل ایران به مرکز ثبت مقالات علمی و جذب نتایج پژوهش‌های محققان، نخبگان علمی و نوآوران سایر کشورها بویژه جهان اسلام.

پیوست ۱۴- سیاست‌های کلی «برنامه ششم توسعه»

این سیاست‌های کلی بر پایه محورهای سه‌گانه «اقتصاد مقاومتی»، «پیشسازی در عرصه علم و فناوری» و «تعالی و مقاوم‌سازی فرهنگی» و با در نظر گرفتن واقعیت‌های موجود در صحنه داخلی و خارجی تنظیم شده است تا با تحقق اهداف برنامه ششم، به ارائه الگوی برآمده از تفکر اسلامی در زمینه پیشرفت که به کلی مستقل از نظام سرمایه‌داری جهانی است، کمک کند. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه دارای ۸۰ بند و شامل سرفصل‌های امور: «اقتصادی»، «فناوری اطلاعات و ارتباطات»، «اجتماعی»، «دفاعی و امنیتی»، «سیاست خارجی»، «حقوقی و قضایی»، «فرهنگی» و «علم، فناوری و نوآوری» است و در تاریخ ۱۳۹۴/۴/۹ از طرف رهبر معظم انقلاب اسلامی برای رئیس‌جمهور، مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده، ابلاغ شده است:

- بهره‌گیری از موقعیت ممتاز کشور با هدف تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه و گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی؛
- اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور با تأکید بر تکمیل ظرفیت زنجیره ارزش افزوده مواد معدنی و اجرای بند ۳ سیاست‌های کلی معدن؛
- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه‌ی علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی به ویژه جهان اسلام و توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان؛
- ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن (بازارهای رقابتی، بیمه‌ی اتکایی و...) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی به منظور توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور؛
- افزایش مستمر ضریب بازیافت و برداشت نهایی از مخازن و چاه‌های نفت و گاز؛
- اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی (از قبیل صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل‌ونقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی) و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در آنها؛
- افزایش نرخ رشد ارزش افزوده بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی و افزایش صادرات محصولات آن با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن؛
- افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین و گسترش نیروگاه‌های پراکنده و کوچک مقیاس؛
- تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور با رعایت الزامات آن در چارچوب سیاست‌های کلی مربوط، به منظور افزایش تولید ثروت ملی و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی؛
- بهبود مستمر فضای کسب و کار و تقویت ساختار رقابتی و رقابت‌پذیری بازارها؛

- ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی؛
- سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی؛
- حمایت از تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف (نه مالکیت)، بهره‌برداری و توسعه میادین نفت و گاز کشور به ویژه میادین مشترک در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴؛
- تأمین مالی فعالیت‌های خرد و متوسط به وسیله نظام بانکی (بازار پول)؛
- دانش‌بنیان نمودن شیوه تولید و محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن، نشان‌سازی تجاری و تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان؛
- تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن؛
- استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی؛
- تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و کاهش شدت انرژی؛
- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)؛
- برنامه‌ریزی برای دستیابی به ضریب جینی ۳۴/۰؛
- توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار - خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران؛
- توسعه بازارهای دریایی و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه‌های دارای مزیت؛
- توسعه پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور به ویژه با کشورهای منطقه‌ای آسیای جنوب غربی، تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی؛
- اولویت بخش ریلی در توسعه حمل و نقل و ایجاد مزیت رقابتی برای آن؛
- اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه روستایی کشور برای تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش آفرینی) با برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقاء شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های

ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و اماکن روستایی با تأکید بر بند ۹ سیاست‌های کلی کشاورزی؛

- توسعه‌ی حمل‌ونقل ریلی باری با اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور و شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به ویژه کریدور شمال - جنوب با هدف توسعه‌ی صادرات و ترانزیت بار؛

- جذب سرمایه ایرانیان خارج از کشور و سرمایه‌گذاران خارجی با ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم؛
- ایجاد زمینه‌های لازم در جهت جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور در توسعه ملی و تأثیر بر سیاست‌های نظام سلطه در دفاع از منافع ملی؛

- توسعه ثبت رسمی اسناد و املاک و مالکیت‌های معنوی و ثبت رسمی مالکیت‌های دولت و مردم بر اموال و اراضی کشور در نظام کاداستر و گسترش فناوری‌های نوین در ارائه‌ی خدمات ثبتی؛

- حمایت قضائی مؤثر در تضمین حقوق مالکیت و استحکام قراردادهای به‌منظور توسعه‌ی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری خارجی؛

- دانش‌بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز با تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به‌منظور افزایش خودکفایی؛

- اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی با هدف توسعه سرمایه‌گذاری خارجی، ورود به بازارهای جهانی و دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز؛

- دستیابی به رتبه اول منطقه در علم و فناوری و تثبیت آن با اهتمام به تحقق سیاست‌های کلی علم و فناوری؛
- رشد اقتصادی شتابان و پایدار و اشتغال‌زا به‌گونه‌ای که با بسیج همه‌ی امکانات و ظرفیت‌های کشور، متوسط رشد ۸ درصد در طول برنامه محقق شود؛

- افزایش سهم سرمایه‌گذاری زیرساختی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات تا رسیدن به سطح کشورهای برتر منطقه؛

- مشارکت و بهره‌گیری مناسب از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی با ایفای نقش ملی و فراملی آنها در تحقق اقتصاد مقاومتی؛

- توسعه‌ی فناوری فضایی با طراحی، ساخت، آزمون، پرتاب و بهره‌برداری از سامانه‌های فضایی و حفظ و بهره‌برداری حداکثری از نقاط مداری کشور؛

- واگذاری طرح‌های جمع‌آوری، مهار، کنترل و بهره‌برداری از گازهای همراه تولید در کلیه میادین نفت و تأسیسات صنعت نفت به مردم؛

- ارتقاء سلامت اداری و اقتصادی و مبارزه با فساد در این عرصه با تدوین راهبرد ملی مبارزه با فساد و تصویب قوانین مربوط؛
- تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال؛
- تدوین و اجرای سند جامع و نقشه راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت؛
- استقرار نظام جامع و کارآمد آمار و اطلاعات کشور؛
- گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه در جهت توسعه ی سرمایه گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی؛
- ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد؛
- توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری و حمایت از پژوهش های مسأله محور و تجاری سازی پژوهش و نوآوری، و توسعه ی نظام جامع تأمین مالی در جهت پاسخ به نیاز اقتصاد دانش بنیان؛
- تحقق کامل هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی.

پیوست ۱۵- سیاست‌های کلی «محیط زیست»

ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست، مدیریت هماهنگ و نظام‌مند منابع حیاتی، جرم‌انگاری تخریب محیط زیست، تهیه اطلس زیست‌بوم کشور، تقویت دیپلماسی محیط زیست، گسترش اقتصاد سبز و نهادینه‌سازی فرهنگ و اخلاق زیست‌محیطی از جمله محورهای ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۹۴/۰۸/۲۶ است:

- استقرار نظام حسابرسی زیست‌محیطی در کشور با لحاظ ارزش‌ها و هزینه‌های زیست‌محیطی (تخریب، آلودگی و احیاء) در حساب‌های ملی؛
- حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری‌ها و فناوری‌های سازگار با محیط زیست با استفاده از ابزارهای مناسب ازجمله عوارض و مالیات سبز؛
- تقویت دیپلماسی محیط زیست با بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن و تسهیل انتقال و توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط؛
- پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده هوا، آب، خاک، آلودگی‌های صوتی، امواج و اشعه‌های مخرب و تغییرات نامساعد اقلیم؛
- صنعت کم‌کربن، استفاده از انرژی‌های پاک، محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک و مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست‌محیطی؛
- اصلاح الگوی تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و بهینه‌سازی الگوی مصرف آب، منابع، غذا، مواد و انرژی به‌ویژه ترویج مواد سوختی سازگار با محیط زیست؛
- ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست.

پیوست ۱۶- بیانیه گام دوم انقلاب

در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۲، رهبر انقلاب اسلامی با صدور «بیانیه گام دوم انقلاب» و برای ادامه این راه روشن، به تبیین دستاوردهای شگرف چهار دهه گذشته پرداخته و توصیه‌هایی اساسی به منظور «جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ» ارائه فرموده‌اند:

«... تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت، و توزیع عدالت محور، و مصرف به اندازه و بی‌اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه ...

... درون‌زایی اقتصاد کشور، مولد شدن و دانش‌بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدی‌گری نکردن دولت، برون‌گرایی با استفاده از ظرفیت‌های موجود کشور ...»